УЛ. ФРУНЗЕ 10 ИН-ТУТ
СОВ.СТРОИТ.И ПРАВА
1.12 38

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б)Б, ЦВК і СНК БССР

№ 109 (5783) | 14 мая 1937 г., пятніца | ЦАНА 10 КАП.

Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

СЁННЯ Ў НУМАРЫ:

І. СТАЛІН — Лонданскі з'езд Расійскай Соцыял-Дэмакратычнай Рабочай Партыі.
ПЕРАДАВЫ АРТЫКУЛ — Любіць і ведаць гісторыю большэвізма.
АБМЕРКАВАННЕ ПЫТАННЯЎ ТРЭЦЯГА ПЯЦІГАДОВАГА ПЛАНА: Д. М. Тронек, В. Е. Лур'е — Да праблемы развіцця швейнай прамысловасці БССР.

ПАКОНЧЫЦЬ З АПАРТУНІСТЫЧНЫМ САМАЦЁКАМ У КІРАЎНІЦТВЕ СЯЎБОЙ: Р. Фралоў — Сяўбу расцягнулі на паўтара месяца; Сергіеня — Ганьбяць работу стаханаўцаў.
План веснавой сяўбы яравых па БССР на 13 мая выкананы толькі на 69,8 проц.
На партыйных канферэнцыях.

ЗА РУБЯЖОМ:
Хваля забастовак у Японіі;
Пратэсты супроць расправы над бразільскімі рэвалюцыянерамі;
Павуціннё германскага шпіянажу;
У тылу ў іспанскіх мяцежнікаў;
На франтах у Іспаніі;
Да англа-японскіх перагавораў.

10 ЧЭРВЕНЯ — XVI З'ЕЗД КП(б)Б

Згодна рашэння ЦК КП(б)Б, XVI З'езд КП(б)Б склікаецца 10 чэрвеня 1937 года.

Зацверджан наступны парадак дня з'езда: справаздача ЦК КП(б)Б — дакладчык тав. ШАРАНГОВІЧ, справаздача рэвізійнай камісіі — дакладчык тав. КУДЗЕЛЬСКІ, выбары ЦК КП(б)Б і рэвізійнай камісіі.

ЛЮБІЦЬ І ВЕДАЦЬ ГІСТОРЫЮ БОЛЬШЭВІЗМА

30 год назад сабраўся V (Лонданскі) з'езд Расійскай соцыял-дэмакратычнай рабочай партыі. Гэта быў перыяд, калі большэвікі існавалі яшчэ ў якасці рэвалюцыйнага крыла соцыял-дэмакратычнай партыі, ведучы непрымірымую барацьбу з апартуністычным меншавіцкім крылом. На Лонданскім з'ездзе перамагла рэвалюцыйная лінія большэвізма, перамагла класавая палітыка соцыялістычнага пролетарыята.

«Фактычнае аб'яднанне перадавых рабочых усёй Расіі ў адзіную ўсерасійскую партыю пад сцягам рэвалюцыйнай соцыял-дэмакратыі — такі сэнс Лонданскага з'езда, такі яго агульны характар» — вось як ацэньваў таварыш Сталін асноўны вынік з'езда.

Артыкул таварыша Сталіна «Лонданскі з'езд Расійскай Соцыял-Дэмакратычнай Рабочай партыі (запіскі дэлегата)» дае надзвычайны ўзор асвятлення гісторыі нашай партыі, дае глыбокае марксісцкае тлумачэнне прычын, крыніц унутрыпартыйнай барацьбы. Таварыш Сталін паказвае, што рознагалоссі большэвікоў з меншавікамі насілі глыбока прынцыповы характар. Гэта былі спрэчкі па пытанню аб лёсе нашай рэволюцыі, аб ролі розных класаў і партый рускага грамадства ў гэтай рэволюцыі.

Меншавікі, якія і тады ўжо здраджвалі марксізму, хацелі падначаліць пролетарыят уплыву ліберальнай буржуазіі. Быццам папугаі, меншавікі цвярдзілі, што раз рэволюцыя буржуазная, то адзіным правадыром рэволюцыі можа быць толькі буржуазія.

Большэвікі-ж даказвалі, што руская ліберальная буржуазія ўяўляе сабой антырэволюцыйную сілу, з якой трэба весці бязлітасную барацьбу. Большэвікі гаварылі, што адзіным правадыром рэволюцыі, які можа павесці за сабой усе рэволюцыйныя сілы Расіі на штурм царскага самадзяржаўя, з'яўляецца пролетарыят. Большэвікі гаварылі, што саюзнікам пролетарыята ў буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі з'яўляецца рэволюцыйнае сялянства, а не здрадніцкая ліберальная буржуазія. І гэта лінія большэвікоў, лінія гегемоніі пролетарыята ў буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі, перамагла на Лонданскім з'ездзе.

Спрэчка паміж большэвікамі і меншавікамі, такім чынам, ішла па самых карэнных пытаннях рэволюцыі. Гэта спрэчка выцякала з таго, што эканамічныя ўмовы рэволюцыі 1905—1907 гг. паставілі пролетарыят у варожыя адносіны да ліберальнай буржуазіі. Ленін указваў, што «... эканамічныя ўмовы рэволюцыі 1905 года паставілі пролетарыят ў варожыя адносіны да ліберальнай буржуазіі — не толькі з-за пытання аб паляпшэнні быту рабочых, але таксама і з-за аграрнага пытання, з-за ўсіх палітычных пытанняў рэволюцыі і т. д.».

Аналізуючы склад Лонданскага з'езда, таварыш Сталін дае марксісцкае тлумачэнне той глебы, на якой вырастаў і трымаўся меншавізм. Гэта глеба — дробнабуржуазны характар краіны. У той час як базай большэвікоў з'яўляліся раёны буйной прамысловасці, меншавікі і эсэры вербавалі сваіх прыхільнікаў з ліку саматужнікаў або рабочых дробнай прамысловасці, там, дзе класавая барацьба яшчэ не разгарнулася па-сапраўднаму.

«... Тактыка большэвікоў з'яўляецца тактыкай буйна-прамысловых пролетарыяў, тактыкай тых раёнаў, дзе класавыя супярэчнасці асабліва ясны і класавая барацьба асабліва рэзкая. Большэвізм — гэта тактыка сапраўдных пролетарыяў.

... Тактыка меншавікоў з'яўляецца ў пераважнасці тактыкай рамесніцкіх рабочых і сялянскіх поўпролетарыяў, тактыкай тых раёнаў, дзе класавыя супярэчнасці не зусім ясны і класавая барацьба замаскіравана. Меншавізм — гэта тактыка поўбуржуазных элементаў пролетарыята», — указваў таварыш Сталін.

Наяўнасць у дарэволюцыйнай Расіі не толькі капіталістычных, але і старых, дакапіталістычных класаў, дробнабуржуазны характар краіны, пераважнасць сялянства, велізарная ўдзельная вага рамеснікаў, саматужнай прамысловасці, рознастайнасць складу самога пролетарыята — усё гэта з'яўлялася жывіцельнай глебай для існавання мноства плыней і фракцый і ў партыі, і ў рабочым класе. Пролетарыят не аддзелен сцяной ад свайго дробна-буржуазнага акружэння. Адсюль пранікненне дробнабуржуазных і буржуазных уплываў у рады пролетарыята і яго партыі, адсюль розныя апартуністычныя плыні, фракцыі і групіроўкі, якія асабліва ажыўляліся пры кожным павароце ў развіцці класавай барацьбы, пры кожным абвастрэнні барацьбы і ўзмацненні цяжкасцей.

Каб забяспечыць глыбокае вывучэнне гісторыі ВКП(б), каб зжыць схаластыку і фармалізм у выкладанні, прапагандыст павінен умець звязаць гісторыю партыі з гісторыяй СССР. Прапагандыст павінен паказаць палітычную і эканамічную абстаноўку адпаведнага перыяда, паказаць, адлюстраваннем якіх класавых сіл з'яўляліся тыя ці іншыя антыпартыйныя фракцыі і групіроўкі.

Уважліва вывучаць, чытаць і перачытваць працы Леніна і Сталіна, у якіх паказана, чаму ва ўмовах капіталізма і наогул ва ўмовах існавання антаганістычных класаў немінуча ўзнікненне супярэчнасцяў і рознагалоссяў у пролетарскай партыі — абавязак кожнага прапагандыста. Задача прапагандыста — даць марксісцкае тлумачэнне фактам з гісторыі партыі, паказаць закон развіцця партыі, а не збівацца на якісьці расказ аб «справах мінулых».

Неацанімым кіруючым указаннем для гісторыкаў і для ўсіх прапагандыстаў з'яўляецца даклад таварыша Сталіна на VII пашыраным пленуме ВККІ (1926 г.), дзе сфармуляван закон развіцця партыі, які заключаецца ў прынцыповай, непрымірымай барацьбе за ленінізм, у перамаганні супярэчнасцяў і рознагалоссяў у партыі шляхам барацьбы. Без такой барацьбы, праведзенай большэвікамі на працягу дзесяцігоддзяў пад кіраўніцтвам Леніна і Сталіна, без ачышчэння пролетарскай партыі ад апартуністычных элементаў была-б немагчыма перамога Кастрычніцкай соцыялістычнай рэволюцыі, перамога соцыялізма ў нашай краіне.

Марксісцкае тлумачэнне прычын узнікнення розных антыпартыйных фракцый і групіровак дае ключ да зразумення іх пазнейшай эволюцыі. Раней трацкізм з'яўляўся антыленінскай, меншавіцкай палітычнай плынню, меўшай вядомую базу ў краіне ў сілу наяўнасці капіталістычных класаў, у сілу неаднароднасці эканомікі, неаднароднасці самога рабочага класа. Але вось ужо некалькі год, як гэта база знікла і трацкізм жывіцца капіталістычным акружэннем, гальванізуючым рэшткі капіталістычных элементаў у нашай краіне. Сваю гнусную праграму рэстаўрацыі капіталізма крывавыя трацкісцкія каты хавалі не толькі ад рабочага класа, але і ад сваіх-жа ўласных саўдзельнікаў. Трацкізм з палітычнай плыні ператварыўся ў агалцелую, разбойніцкую банду наймітаў фашызма, якіх трэба бязлітасна знішчаць. Правыя рэстаўратары капіталізма, бухарынцы, таксама ператварыліся з палітычнай плыні ў банду здраднікаў і прадажнікаў.

Да гэтага часу ў нашых праграмах і падручніках па гісторыі партыі не было навукова распрацаванай, дакладна ўстаноўленай перыядызацыі падзей. Цяпер мы маем сапраўды навуковую, па-марксісцку абаснаваную перыядызацыю гісторыі нашай партыі ў сувязі з важнейшымі падзеямі ў гісторыі нашай краіны. Гэта схема асноўных этапаў у гісторыі нашай партыі і іншыя ўказанні, даныя ў пісьме таварыша Сталіна «Аб падручніку гісторыі ВКП(б)», з'яўляюцца кіраўніцтвам для ўсіх нашых прапагандыстаў, неацанімым дапаможнікам, настольным дакументам для ўсіх таварышоў, якія вывучаюць гісторыю партыі.

Пісьмо таварыша Сталіна «Аб падручніку гісторыі ВКП(б)» дае навуковую аснову для глыбокага вывучэння гісторыі партыі, яно дапаможа партыйным кадрам хутчэй авалодваць большэвізмам. Яно ідэйна ўзбройвае партыю і дапаможа больш паспяхова змагацца з усімі ворагамі соцыялізма, ворагамі народу.

Любіць і ведаць гісторыю большэвізма, паставіць вывучэнне гісторыі партыі на належную вышыню на аснове ўказанняў таварыша Сталіна — такая задача ўсіх партыйных арганізацый.

„Правда“

АБ НАЗНАЧЭННІ тав. ВАРОНЧАНКА А. А. НАРОДНЫМ КАМІСАРАМ АСВЕТЫ БССР

ПАСТАНОВА ПРЭЗІДЫУМА ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТА БССР

Прэзідыум Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР пастанаўляе:

Назначыць тав. Варончанка Аляксандра Аўксенцевіча народным камісарам асветы БССР.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР
А. ЧАРВЯКОЎ.

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР
М. ЛЯЎКОЎ.

АБ ЗНЯЦЦІ ДЗЯКАВА А. І. З РАБОТЫ НАРОДНАГА КАМІСАРА АСВЕТЫ БССР

ПАСТАНОВА ПРЭЗІДЫУМА ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТА БССР

Прэзідыум Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР пастанаўляе:

Зняць Дзякава Ананія Іванавіча з работы народнага камісара асветы БССР.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР
А. ЧАРВЯКОЎ.

Сакратар Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта БССР
М. ЛЯЎКОЎ.

І. СТАЛІН

Гэты артыкул таварыша Сталіна, напісаны неўзабаве пасля V з'езда, упершыню быў надрукован у 1907 годзе ў першых двух нумарах большэвіцкай газеты «Бакинский пролетарий» (№ 1 ад 20 чэрвеня і № 2 ад 10 ліпеня) за подпісам: «Коба Іванавіч». Артыкул быў снабжон паметкай: «Продолжение следует». Аднак па «незалежных» ад аўтара прычынах (узмацніўшаяся ў другой палове 1907 года падпольноўванне шпіёнамі, затым арышт і ссылка) артыкул так і не быў закончан.
РЭДАКЦЫЯ.

Лонданскі з'езд Расійскай Соцыял-Дэмакратычнай Рабочай Партыі

(ЗАПІСКІ ДЭЛЕГАТА)

Лонданскі з'езд закончыўся. Наперакор чаканням ліберальных пісак, розных там Вергежскіх і Кусковых, — з'езд даў нам не раскол, а далейшае згуртаванне партыі, далейшае аб'яднанне перадавых рабочых усёй Расіі ў адну непадзельную партыю. Гэта быў сапраўды ўсерасійскі аб'яднаўчы з'езд, бо на ім упершыню былі прадстаўлены найбольш шырока і поўна нашы польскія, бундаўскія і латышскія таварышы, на ім упершыню яны прынялі актыўны ўдзел у работах партыйнага з'езда, і, стала быць, упершыню звязалі найбольш непасрэдна лёс сваіх арганізацый з лёсам усёй партыі. У гэтым сэнсе Лонданскі з'езд значна рушыў наперад справу згуртавання і ўмацавання Расійскай Соцыял-Дэмакратычнай Рабочай Партыі.

Такі першы і важны вынік Лонданскага з'езда.

Але гэтым яшчэ не вычэрпваецца значэнне Лонданскага з'езда. Справа ў тым, што, наперакор жаданню тых-жа ліберальных пісак, з'езд закончыўся перамогай «большэвізма», перамогай рэволюцыйнай соцыял-дэмакратыі над апартуністычным крылом нашай партыі, над «меншавізмам». Усім вядомы, зразумела, нашы рознагалоссі па пытанню аб ролі розных класаў і партый у нашай рэволюцыі і аб нашых да іх адносінах. Вядома таксама і тое, што афіцыйны цэнтр партыі, меншавікі па свайму складу, у цэлым радзе выступленняў станавіўся ў супярэчанне з партыяй у цэлым.

Успомніце хаця-б: гісторыю з лозунгам Цэнтральнага Камітэта аб адказным кадэцкім міністэрстве, адвергнутым партыяй у часе першай Думы; гісторыю з лозунгам таго-ж ЦК аб «аднаўленні сесіі Думы» пасля разгону першай Думы, таксама адвергнутым партыяй; гісторыю з вядомым заклікам ЦК да ўсеагульнай забастоўкі па поваду разгону першай Думы, таксама адвергнутым партыяй... Неабходна было палажыць канец гэтаму ненармальнаму становішчу. А для гэтага ў сваю чаргу неабходна было падвесці вынік фактычным перамогам партыі над апартуністычным ЦК, перамогам, напаўняючым гісторыю ўнутранага развіцця нашай партыі за ўвесь прайшоўшы год. І вось, Лонданскі з'езд падагуліў вынік усім гэтым перамогам рэволюцыйнай соцыял-дэмакратыі, і, замацаваўшы за ёй перамогу, ён прыняў тактыку гэтай соцыял-дэмакратыі.

Стала быць, з гэтага часу партыя будзе праводзіць строга класавую палітыку соцыялістычнага пролетарыята. Чырвоны сцяг пролетарыята не будзе больш схіляцца перад краснабаямі лібералізма. Непадыходзячыя пролетарыяту інтэлігенцкія хістанні атрымалі смяротны ўдар.

Такі другі, не менш важны вынік Лонданскага з'езда нашай партыі.

Фактычнае аб'яднанне перадавых рабочых усёй Расіі ў адзіную ўсерасійскую партыю пад сцягам рэволюцыйнай соцыял-дэмакратыі — такі сэнс Лонданскага з'езда, такі яго агульны характар.

Пяройдзем цяпер да больш падрабязнай характарыстыкі з'езда.

I.

Склад з'езда

Усяго на з'ездзе прысутнічала каля 330 дэлегатаў. З іх 302 былі з правам рашаючага голасу — прадстаўнікі больш чым 150.000 членаў партыі, астатнія — дарадчыя. Па фракцыях размяркоўваліся прыблізна наступным чынам: (толькі рашаючыя) 92 большэвікі, 85 меншавікоў, 54 бундаўцы, 45 палякаў і 26 латышоў.

З пункту гледжання грамадскага становішча членаў з'езда (рабочыя і нерабочыя) з'езд уяўляў наступную карціну: рабочых фізічнай працы было ўсяго 116; канторшчыкаў і прыказчыкаў — 24; астатнія — нерабочыя. Прычым рабочыя фізічнай працы па фракцыях размяркоўваліся наступным чынам: у большэвіцкай фракцыі — 38 (36 проц.); у меншавіцкай — 30 (31 проц.); у палякаў — 27 (61 проц.); у латышоў — 12 (40 проц.); у бундаўцаў — 9 (15 проц.). А прафесіянальныя рэволюцыянеры размяркоўваліся па фракцыях наступным чынам: у большэвіцкай фракцыі — 18 (17 проц.); у меншавіцкай — 22 (22 проц.); у палякаў — 5 (11 проц.); у латышоў — 2 (6 проц.); у бундаўцаў — 9 (15 проц.).

Мы ўсе былі «здзіўлены» гэтай статыстыкай. Як? Меншавікі так многа крычалі аб інтэлігенцкім складзе нашай партыі, яны дзень і ноч лаялі большэвікоў інтэлігентамі, яны пагражалі прагнаць усіх інтэлігентаў з партыі, яны ўвесь час трэціравалі прафесіянальных рэволюцыянераў — і раптам у іх ва фракцыі аказалася значна менш рабочых, чым у «інтэлігентаў»-большэвікоў! У іх аказалася значна больш прафесіянальных рэволюцыянераў, чым у большэвікоў! Але мы тлумачылі меншавіцкія крыкі тым, што «ў каго што баліць, той аб тым і крычыць»...

Яшчэ больш цікавы лічбы аб складзе з'езда з пункту гледжання «тэрытарыяльнага размеркавання» дэлегатаў. Высветлілася, што вялікія групы меншавіцкіх дэлегатаў пасылаюцца галоўным чынам сялянскімі і рамесніцкімі раёнамі: Гурыя (9 дэлег.), Тіфліс (10 дэлег.), Маларасійская сялянская арганізацыя «Спілка» (здаецца, 12 дэлег.), Бунд (велізарная большасць — меншавіцкая) і, як выключэнне, — Данецкі басейн (7 чал.). Між тым як вялікія групы большэвіцкіх дэлегатаў пасылаюцца выключна буйна-прамысловымі раёнамі: Пецербург (12 дэлег.), Масква (13 або 14 дэлег.), Урал (21 дэлег.), Івана-Вазнесенск (11 дэлег.), Польшча (45 дэлег.).

Відавочна, тактыка большэвікоў з'яўляецца тактыкай буйна-прамысловых пролетарыяў, тактыкай тых раёнаў, дзе класавыя супярэчанні асабліва ясны і класавая барацьба асабліва рэзка. Большэвізм — гэта тактыка сапраўдных пролетарыяў.

З другога боку, не менш відавочна і тое, што тактыка меншавікоў з'яўляецца па перавазе тактыкай рамесніцкіх рабочых і сялянскіх поўпролетарыяў, тактыкай тых раёнаў, дзе класавыя супярэчанні не зусім ясны і класавая барацьба замаскавана. Меншавізм — гэта тактыка поўбуржуазных элементаў пролетарыята.

Так гавораць лічбы.

І гэта не цяжка зразумець: нельга сур'ёзна гаварыць сярод лодзінскіх, маскоўскіх або івана-вазнесенскіх рабочых аб блоках з той самай ліберальнай буржуазіяй, члены якой вядуць з імі разлютаваную барацьбу, то і справа «караючы» іх частковымі разлікамі і масавымі лакаутамі — там меншавізм не знойдзе сабе сімпатый, там патрэбен большэвізм, тактыка непрымірымай пролетарскай класавай барацьбы. І наадварот, вельмі цяжка прывіць ідэю класавай барацьбы гурыйскім сялянам або якім-небудзь шклоўскім рамеснікам, якія не адчуваюць вострых сістэматычных удараў класавай барацьбы і таму ахвотна ідуць на ўсякія згоды супроць «агульнага ворага» — там пакуль не патрэбен большэвізм, там патрэбен меншавізм, бо там усё прасякнута атмасферай згод і кампрамісаў.

Не менш цікавы склад з'езда з пункту гледжання нацыянальнасцей. Статыстыка паказала, што большасць меншавіцкай фракцыі складаюць яўрэі (не лічачы, вядома, бундаўцаў), далей ідуць грузіны, потым рускія. Затое велізарную большасць большэвіцкай фракцыі складаюць рускія, далей ідуць яўрэі (не лічачы, вядома, палякаў і латышоў), затым грузіны і т. д. Па гэтаму поваду хтосьці з большэвікоў заўважыў жартаўліва (здаецца, тав. Алексінскі), што меншавікі — яўрэйская фракцыя, большэвікі — сапраўдны-руская, стала быць, не пашкодзіла-б нам, большэвікам, зрабіць у партыі пагром.

А такі склад фракцый не цяжка растлумачыць: ачагамі большэвізма з'яўляюцца галоўным чынам буйна-прамысловыя раёны, раёны чыста-рускія, за выключэннем Польшчы, тады як меншавіцкія раёны, раёны дробнай вытворчасці, з'яўляюцца ў той-жа час раёнамі яўрэяў, грузін і т. д.

Што-ж датычыць плыней, якія намеціліся на з'ездзе, то трэба заўважыць, што фармальнае дзяленне з'езда на 5 фракцый (большэвікі, меншавікі, палякі і т. д.) захавала вядомую сілу, праўда, нязначную, толькі да абмеркавання пытанняў прынцыповага характару (пытанне аб непролетарскіх партыях, аб рабочым з'ездзе і т. д.). З пытанняў прынцыповых фармальная групіроўка была фактычна адкінута і пры галасаваннях з'езд звычайна падзяляўся на 2 часткі: большэвікоў і меншавікоў. Так званага цэнтра, або балота, не было на з'ездзе. Тав. Троцкі аказаўся «прыгожай непатрэбнасцю». Прычым усе палякі іменна далучаліся да большэвікоў. Велізарная большасць латышоў таксама іменна падтрымлівала большэвікоў. Бунд, які фактычна заўсёды падтрымліваў велізарнай большасцю сваіх дэлегатаў меншавікоў, фармальна вёў у вышэйшай ступені двухсэнсавую палітыку, выклікаўшую ўхмылку з аднаго боку, раздражэнне з другога. Тав. Роза Люксембург па-мастацку-метка ахарактарызавала гэту палітыку Бунда, сказаўшы, што палітыка Бунда не ёсць палітыка спелай палітычнай арганізацыі, уплываючай на масы, што — гэта палітыка таргашоў, якія вечна выглядаюць і вечна чакаюць з надзеяй: а можа заўтра цукар падзешавее. З бундаўцаў большэвікоў падтрымлівалі толькі 8—10 дэлегатаў, і то не заўсёды.

Наогул перавага, і досыць-такі значная перавага, была на баку большэвікоў.

Такім чынам, з'езд быў большэвіцкі, хаця і не рэзка большэвіцкі. З меншавіцкіх рэзалюцый прайшла толькі рэзалюцыя аб партызанскіх выступленнях, і то зусім выпадкова: большэвікі на гэты раз не прынялі бою, вярней не захацелі давесці яго да канца, проста з жадання «даць хоць раз парадавацца тав. меншавікам»...

II.

Парадак дня. Справаздача ЦК. Справаздача Думскай фракцыі

З пункту гледжання палітычных плыней на з'ездзе, работы з'езда можна было-б падзяліць на дзве часткі.

Першая частка: спрэчкі па пытаннях фармальных, накшталт парадку дня з'езда, справаздач ЦК і справаздачы Думскай фракцыі, пытаннях, маючых глыбокі палітычны сэнс, але звязаных або звязваемых з «гонарам» той або іншай фракцыі, з думкай аб тым, «як-бы не пакрыўдзіць» тую або іншую фракцыю, «як-бы не выклікаць раскол», і — таму называемых пытаннямі фармальнымі. Гэта частка з'езда прайшла найбольш бурна і паглынула найбольшую колькасць часу. А адбылося гэта таму, што меркаванні прынцыпа адсоўваліся назад меркаваннямі «маралі» («як-бы не пакрыўдзіць»), стала быць, строга вызначаныя групіроўкі не ствараліся, нельга было адразу здагадацца «чыя возьме», і фракцыі, у надзеі ўцягнуць за сабой «нейтральна-карэктных», аддаваліся шалёнай барацьбе за перавагу.

Другая частка: спрэчкі па пытаннях прынцыповых накшталт пытання аб непролетарскіх партыях, рабочым з'ездзе і т. д. Тут ужо адсутнічалі меркаванні «маралі», групіроўкі адбыліся пэўныя, па строга вызначаных прынцыповых плынях, суадносіны сіл паміж фракцыямі высвятляліся адразу, і таму гэта частка з'езда была найбольш спакойнай і пладатворнай, — яўны доказ у карысць таго, што прынцыповасць у спрэчках — найлепшая гарантыя пладатворнасці і спакою работ з'езда.

Пяройдзем да кароткай характарыстыкі першай часткі работ з'езда.

Пасля прамовы тав. Плеханава, які адкрыў з'езд і адзначыў у сваёй прамове неабходнасць пагадненняў «ад выпадку да выпадку» з «прагрэсіўнымі элементамі» буржуазнага грамадства, з'езд выбраў прэзідыум з пяці (па аднаму з фракцый), выбраў мандатную камісію і перайшоў да выпрацоўкі парадку дня. Характэрна, што меншавікі на гэтым з'ездзе, таксама-ж, як і на мінулагоднім, аб'яднаўчым, самым заўзятым чынам выступілі супроць прапановы большэвікоў — унесці ў парадак дня пытанні аб ацэнцы моманту і аб класавых задачах пролетарыята ў нашай рэволюцыі. Ці ідзе рэволюцыя на ўздым або яна ідзе на ўбыль, і адпаведна з гэтым — ці трэба яе «ліквідаваць» або давесці да канца; якія класавыя задачы пролетарыята ў нашай рэволюцыі, якія праводзяць рэзкую грань паміж ім і астатнімі класамі рускага грамадства, — вось якіх пытанняў баяцца тав. меншавікі. Ад іх яны ўцякаюць, як цень ад сонца, яны не хочуць вынесці на святло карэнні нашых рознагалоссяў. Чаму? Таму, што ў самой фракцыі меншавікоў існуюць глыбокія рознагалоссі па гэтых пытаннях; таму, што меншавізм не ёсць цэльная плынь, меншавізм — гэта зброд плыней, непрыкметных у часе фракцыйнай барацьбы з большэвізмам, але адразу-ж прарываючыхся пры прынцыповай пастаноўцы пытанняў моманту і нашай тактыкі. Меншавікі не хочуць выявіць гэту ўнутраную слабасць сваёй фракцыі. Большэвікі ведалі гэта і, у інтарэсах большай прынцыповасці спрэчак, настойвалі на ўнясенні ў парадак дня вышэйупамянёных пытанняў. Меншавікі, бачачы, што прынцыповасць забівае іх, пачалі ўпарствавацць, далі зразумець «карэктным таварышам», што яны «пакрыўдзяцца», — і з'езд не ўнёс у парадак дня пытанне аб моманту і т. д. Нарэшце прынялі наступны парадак дня: справаздача ЦК, справаздача Думскай фракцыі, аб адносінах да непролетарскіх партый, аб Думе, аб рабочым з'ездзе, аб прафесіянальных саюзах, аб партызанскіх выступленнях, крызісы, лакауты і беспрацоўе, Штутгарцкі міжнародны кангрэс, арганізацыйныя пытанні.

Па пытанню аб справаздачы ЦК галоўнымі дакладчыкамі выступілі тав. Мартаў (ад меншавікоў) і тав. Радавой (ад большэвікоў). Даклад Мартава быў уласна не даклад з сур'ёзным асвятленнем з'яў, а задушэўны расказ аб тым, як нявінны ЦК прыняўся было кіраваць партыяй і затым Думскай фракцыяй, і як «жудасныя» большэвікі перашкаджалі яму дзейнічаць, прыстаючы сваёй прынцыповасцю. Не прынятыя потым партыяй лозунгі ЦК аб адказным кадэцкім міністэрстве, аб «аднаўленні сесіі Думы» і т. д. і т. п. Мартаў апраўдваў тым, што момант быў не пэўны і ў часе зацішша нельга было высоўваць другія лозунгі. Няўдалы заклік ЦК да ўсеагульнай забастоўкі, а потым да частковых выступленняў непасрэдна пасля разгону першай Думы Мартаў апраўдваў той-жа няпэўнасцю становішча і немагчымасцю дакладна вызначыць настрой мас. Вельмі мала гаварыў аб ролі ЦК у расколе Пецербургскай арганізацыі. Затое вельмі многа гаварыў аб канферэнцыі ваенных і баявых арганізацый, наладжанай па ініцыятыве вядомай групы большэвікоў і ўнёсшай, па думцы Мартава, дэзарганізацыю і анархію ў партыйныя арганізацыі. У канцы даклада Мартаў заклікаў з'езд прыняць пад увагу цяжкія ўмовы работы па кіраўніцтву партыяй, з прычыны асаблівай складанасці і заблытанасці моманта, і не быць строгім у адносінах да ЦК. Відавочна сам Мартаў прызнаваў за ЦК сур'ёзныя грахі.

Даклад тав. Радавога быў зусім іншага характару. Па яго думцы, ЦК партыі абавязан, 1) абараняць і праводзіць праграму партыі, 2) ажыццяўляць тактычныя дырэктывы, даныя яму з'ездам партыі, 3) ахоўваць цэласць партыі, 4) яднаць становучую работу партыі. Між тым ЦК не выканаў ні аднаго з гэтых абавязкаў. Замест таго, каб абараняць і праводзіць праграму партыі, ЦК па поваду вядомага аграрнага звароту першай Думы прапаноўваў Думскай фракцыі соцыял-дэмакратаў, у інтарэсах адзінства апазіцыі, у інтарэсах прыцягнення кадэтаў не ўносіць у думскі зварот вядомага пункта нашай аграрнай праграмы аб канфіскацыі ўсёй (памешчыцкай) зямлі, а абмежавацца простай заявай аб адчужэнні зямлі без агаворкі: з выкупам або без выкупу.

Падумайце толькі: ЦК партыі прапаноўваў выкінуць важнейшы пункт праграмы партыі аб канфіскацыі зямлі. ЦК парушаў праграму партыі! ЦК, як парушальнік праграмы, — ці можаце сабе ўявіць гэту нечуваную ганьбу?

Далей. Замест таго, каб праводзіць у жыццё хоць-бы дырэктывы аб'яднаўчага з'езда; замест таго, каб сістэматычна паглыбляць барацьбу партыі ўнутры Думы ў мэтах унясення большай свядомасці ў барацьбу класаў па-за Думай; замест таго, каб ажыццяўляць строга класавую незалежную палітыку пролетарыята, — ЦК высунуў лозунгі аб адказным кадэцкім міністэрстве, аб «аднаўленні сесіі Думы», «за Думу супроць камарыльі» і т. д. і т. д., лозунгі, ступоўваючыя барацьбу партыі ў Думе, змазваючыя класавыя супярэчнасці па-за Думай, сціраючыя ўсякую грань паміж баявой палітыкай пролетарыята і згодніцкай палітыкай ліберальнай буржуазіі, прыстасоўваючыя першую да другой. І калі адзін з членаў Цэнтральнага Органа, стала быць і Цэнтральнага Камітэта, тав. Плеханаў, пайшоў яшчэ далей па шляху згодніцтва з кадэтамі і прапанаваў партыі ўвайсці ў блок з ліберальнай буржуазіяй, адкінуўшы лозунг Устаноўчага схода і выставіўшы прыемлемы для ліберальнай буржуазіі лозунг «поўнаўладнай Думы», — ЦК не толькі не пратэставаў супроць ганьбячай партыю выхадкі тав. Плеханава, але нават згаджаўся з ёй, не асмеліўшыся, між іншым, афіцыяльна выказаць сваю згоду. Вось як парушаў ЦК партыі элементарныя патрабаванні незалежнай класавай палітыкі пролетарыята і пастаноў аб'яднаўчага з'езда!

ЦК, які зацямняў класавую самасвядомасць пролетарыята; ЦК, які падначальваў палітыку пролетарыята палітыцы ліберальнай буржуазіі; ЦК, які схіляў сцяг пролетарыята перад шарлатанамі кадэцкага лібералізма — вось да чаго давялі нас апартуністы меншавізма!

Мы ўжо не гаворым аб тым, як ЦК не толькі не ахоўваў адзінства і дысцыпліну партыі, а сістэматычна парушаў іх, узяўшы на сябе ініцыятыву расколу ў Пецербургскай арганізацыі.

Не хочам распаўсюджвацца таксама аб тым, што ЦК не аб'ядноўваў работу партыі — гэта ясна само сабой.

Чым усё гэта тлумачыцца, усе гэтыя памылкі ЦК? Вядома не «жудаснымі» асобамі, якія засядалі ў ЦК, а тым, што меншавізм, напаўняўшы тады ЦК, няздолен кіраваць партыяй, ён канчаткова абанкроціўся, як палітычная плынь. З гэтага пункту гледжання ўся гісторыя ЦК з'яўляецца гісторыяй правалу меншавізма. І калі нас папракаюць тав. меншавікі, гаворачы, што мы «перашкаджалі» ЦК, мы «прыставалі» да яго і т. д. і т. д., мы не можам не адказаць гэтым маралізуючым таварышам: так, таварышы, мы «перашкаджалі» ЦК парушаць нашу праграму, мы «перашкаджалі» яму прыстасоўваць тактыку пролетарыята да густаў ліберальнай буржуазіі і будзем перашкаджаць надалей, бо ў гэтым наш свяшчэнны абавязак...

Так прыблізна гаварыў тав. Радавой.

Са спрэчак высветлілася, што большая частка таварышоў, нават некаторыя бундаўцы, падтрымліваюць пункт гледжання тав. Радавога. І калі ўсё-такі не прайшла рэзалюцыя большэвікоў, адзначаўшая памылкі ЦК, то таму, што моцна дзейнічалі на таварышоў меркаванні: «як-бы не выклікаць расколу». Не прайшла, вядома, і меншавіцкая рэзалюцыя аб даверʼі ЦК. Прайшоў просты пераход да чарговых спраў без ацэнкі дзейнасці ЦК...

(ПРАЦЯГ НА 2 СТАР.).

Лонданскі з'езд Расійскай Соцыял-Дэмакратычнай Рабочай Партыі

(Працяг. Пачатак гл. на 1 стар.)

Спрэчкі па пытанню аб справаздачы Думскай фракцыі ўяўлялі ўвогуле паўтарэнне спрэчак па папярэдняму пытанню. Яно і зразумела: Думская фракцыя дзейнічала пад прамым кіраўніцтвам ЦК і, натуральна, крытыка або абарона ЦК з'яўлялася ў той-жа час крытыкай або абаронай Думскай фракцыі.

Цікава была заўвага другога дакладчыка, тав. Алексінскага (першым дакладчыкам быў тав. Цэрэтэлі), аб тым, што лозунг Думскай фракцыі, у большасці сваёй меншавіцкай, аб адзінстве апазіцыі ў Думе, аб нераскалванні апазіцыі і неабходнасці ісці разам з кадэтамі — гэты меншавіцкі лозунг, па выразу тав. Алексінскага, пацярпеў у Думе поўны крах: бо па самых важных пытаннях накшталт пытанняў аб бюджэце, арміі і т. д. кадэты ішлі разам са Сталыпіным, і соцыял-дэмакратам - меншавікам даводзілася змагацца рука аб руку з дэпутатамі ад сялян супроць урада і кадэтаў. Меншавікам даводзілася на справе канстатаваць крах сваёй пазіцыі і праводзіць у Думе лозунг большэвікоў аб неабходнасці весці за сабой дэпутатаў ад сялян у барацьбе супроць правых і кадэтаў.

Не менш цікава заўвага польскіх таварышоў аб недапушчальнасці з боку Думскай фракцыі ісці на агульныя сходы з народаўцамі, гэтымі чорнасоценцамі Польшчы, не раз арганізаваўшымі і працягваючымі арганізоўваць цяпер разню соцыялістаў Польшчы. На гэта два лідэры каўказскіх меншавікоў адзін за другім адказалі, што для Думскай фракцыі важна не тое, што робяць партыі ў сябе дома, — а тое, як яны вядуць сябе ў Думе, а народаўцы вядуць сябе ў Думе больш ці менш ліберальна. Выходзіла, што партыі трэба характарызаваць не па таму, што яны робяць на-за думай, а па таму, што яны гавораць у Думе. Далей гэтага апартунізму няма куды ісці...

Большасць прамоўцаў згаджалася з пунктам гледжання тав. Алексінскага, але рэзалюцыі ўсё-такі не было прынята ніякай і па гэтаму пытанню, зноў па тыхжа меркаваннях: «не пакрыўдзіць». Адклаўшы пытанне аб рэзалюцыі, з'езд прама перайшоў да наступнага пытання.

III.

Аб непралетарскіх партыях

Ад пытанняў фармальных мы пераходзім да пытанняў прынцыповых, да пытанняў нашых рознагалоссяў.

Пытанні нашых тактычных рознагалоссяў — гэта пытанні аб магчымых лёсах нашай рэвалюцыі і аб ролі розных класаў і партый рускага грамадства ў гэтай рэвалюцыі. Што наша рэвалюцыя буржуазна, што яна павінна скончыцца разгромам прыгонных, а не капіталістычных парадкаў, што яна можа ўвянчацца толькі дэмакратычнай рэспублікай, — у гэтым, здаецца, усе згодны ў нашай партыі. Далей, што наша рэвалюцыя ўвогуле і цалкам ідзе да ўздыму, а не да страты, і што нашай задачай з'яўляецца не «ліквідацыя» рэвалюцыі, а давядзенне яе да канца, — у гэтым таксама, па крайняй меры фармальна, усе згодны, бо меншавікі, як фракцыя, нідзе яшчэ не заяўлялі аб адваротным. Але якім чынам давесці да канца нашу рэвалюцыю? Якая роля пролетарыята, сялянства, ліберальнай буржуазіі у гэтай рэвалюцыі? Пры якім спалучэнні змагаючыхся сіл можна было-б давесці да канца цякучую рэвалюцыю? З кім ісці, каго біць, і т. д. і т. д.

Вось дзе пачынаюцца ў нас рознагалоссі.

Думка меншавікоў. Таму што наша рэвалюцыя буржуазна, то адзіна буржуазія і можа быць правадыром рэвалюцыі. Буржуазія была правадыром вялікай рэвалюцыі ва Францыі, яна была правадыром рэвалюцый іншых дзяржаў Еўропы—яна-ж павінна быць правадыром і нашай рускай рэвалюцыі. Пролетарыят — галоўны барацьбіт рэвалюцыі, але ён павінен ісці за буржуазіяй і штурхаць яе наперад. Сялянства таксама рэвалюцыйная сіла, але ў яго вельмі многа рэакцыйнага, і таму пролетарыяту з ім значна радзей прыйдзецца выступаць сумесна, чым з ліберальна-дэмакратычнай буржуазіяй. Буржуазія з'яўляецца больш надзейным саюзнікам пролетарыята, чым сялянства. Вакол ліберальна-дэмакратычнай буржуазіі, як вакол правадыра, павінны згуртоўвацца ўсе змагаючыяся сілы. Таму нашы адносіны да буржуазных партый павінны вызначацца не рэвалюцыйным палажэннем: разам з сялянствам супроць урада і ліберальнай буржуазіі на чале з пролетарыятам, — а апартуністычным палажэннем: разам з усёй апазіцыяй супроць урада на чале з ліберальнай буржуазіяй. Адсюль тактыка згод з ліберыламі.

Такая думка меншавікоў.

Думка большэвікоў. Наша рэвалюцыя на самой справе буржуазна, але гэта яшчэ не значыць, што правадыром яе з'явіцца наша ліберальная буржуазія. У 18-м стагоддзі французская буржуазія была правадыром французскай рэвалюцыі, але чаму? Таму, што французскі пролетарыят быў слабы, ён не выступаў самастойна, ён не выстаўляў сваіх класавых патрабаванняў, у яго не было ні класавай свядомасці, ні арганізацыі, ён ішоў тады ў хвасце ў буржуазіі, і буржуазія карысталася ім, як зброяй для сваіх буржуазных мэтаў. Як бачыце, буржуазія не мела патрэбы тады ў саюзніку ў асобе царскай улады супроць пролетарыята — пролетарыят сам быў яе саюзнікам-слугой — і таму яна магла быць тады рэвалюцыйнай, ісці нават на чале рэвалюцыі. Зусім іншае, заўважаецца ў нас, у Расіі. Рускі пролетарыят далёка нельга назваць слабым: ён ужо некалькі год выступае ўпаўне самастойна, выстаўляючы свае класавыя патрабаванні; ён дастаткова ўзброен класавай самасвядомасцю, каб разумець свае інтарэсы, ён згуртован ў сваю партыю; у яго мацнейшая ў Расіі партыя з сваёй праграмай і тактычна-арганізацыйнымі прынцыпамі; на чале з гэтай партыяй ён ужо атрымаў рад бліскучых перамог над буржуазіяй... Ці можа пролетарыят задавальняцца роляй хваста ліберальнай буржуазіі, роляй мізэрнай зброі ў руках гэтай буржуазіі? Ці можа, ці павінен ён ісці за гэтай буржуазіяй, зрабіўшы яе сваім правадыром? Ці можа ён не быць правадыром рэвалюцыі? А паглядзіце, што адбываецца ў лагеры нашай ліберальнай буржуазіі: наша буржуазія, запалоханая рэвалюцыйнасцю пролетарыята, замест таго, каб ісці на чале рэвалюцыі, кідаецца ў абдымкі контр-рэвалюцыі, уступае з ёю у саюз супроць пролетарыята. А яе партыя, партыя кадэтаў, адкрыта, перад тварам усяго свету, уступае ў згоду з Сталыпіным, галасуе за бюджэт і армію ў карысць царызма супроць народнай рэвалюцыі. Ці не ясна, што руская ліберальная буржуазія ўяўляе з сябе сілу антырэвалюцыйную, з якой трэба весці самую бязлітасную вайну? І ці не праў быў тав. Каўцкі, гаворачы, што там, дзе пролетарыят выступае самастойна, буржуазія перастае быць рэвалюцыйнай?...

Ітак: руская ліберальная буржуазія антырэвалюцыйна; яна не можа быць ні рухавіком, ні, тым больш, правадыром рэвалюцыі: яна з'яўляецца заклятым ворагам рэвалюцыі, і з ёю трэба весці ўпартую барацьбу.

Адзіным правадыром нашай рэвалюцыі, які зацікаўлен і можа павесці за сабой рэвалюцыйныя сілы Расіі на штурм царскага самадзяржаўя,—з'яўляецца пролетарыят. Толькі пролетарыят згуртуе вакол сябе рэвалюцыйныя элементы краіны, толькі ён давядзе да канца нашу рэвалюцыю. Задачай соцыял-дэмакратыі з'яўляецца—зрабіць усё магчымае для падрыхтоўкі пролетарыята да ролі правадыра рэвалюцыі.

У гэтым гвозд большэвіцкага пункту гледжання.

На пытанне: хто-ж можа з'явіцца надзейным саюзнікам пролетарыята ў справе давядзення да канца нашай рэвалюцыі — большэвікі адказваюць: адзіным колькі-небудзь надзейным і моцным саюзнікам пролетарыята з'яўляецца рэвалюцыйнае сялянства. Не здрадніцкая ліберальная буржуазія, а рэвалюцыйнае сялянства будзе біцца разам з пролетарыятам супроць усіх устояў прыгонных парадкаў.

Адпаведна з гэтым нашы адносіны да буржуазных партый павінны вызначацца палажэннем: разам з рэвалюцыйным сялянствам супроць царызма і ліберальнай буржуазіі на чале з пролетарыятам. Адсюль—неабходнасць барацьбы з гегемоніяй (прэдвадзіцельства) кадэцкай буржуазіі і, стала быць, недапушчальнасць згод з кадэтамі.

Такая думка большэвікоў.

У рамках гэтых двух пазіцый вярцеліся прамовы дакладчыкаў, Леніна і Мартынава, і ўсіх астатніх прамоўцаў.

Тав. Мартынаў канчаткова «паглыбіў» пункт гледжання меншавікоў, катэгарычна адмаўляючы дапушчальнасць гегемоніі пролетарыята і таксама катэгарычна абараняючы ідэю блока з кадэтамі.

Астатнія прамоўцы, іх велізарная большасць, выказваліся ў духу большэвіцкай пазіцыі.

Асабліва цікавы прамовы тав. Розы Люксембург, перадаўшай з'езду прывітанне ад імя германскіх соцыял-дэмакратаў і развіўшай погляд нашых германскіх таварышоў на нашы рознагалоссі. (Мы тут звязваем абедзьве прамовы Р. Л., сказаныя ў розны час.) Поўнасцю згаджаючыся з большэвікамі па пытаннях: аб ролі пролетарыята, як правадыра рэвалюцыі, аб ролі ліберальнай буржуазіі, як антырэвалюцыйнай сілы і т. д. і т. д.—Р. Люксембург крытыкавала лідэраў меншавізма, Плеханава і Аксельрода, называючы іх апартуністамі і параўноўваючы іх пазіцыю з пазіцыяй жорэсістаў ва Францыі. Я ведаю, гаварыла Люксембург, што і ў большэвікоў ёсць некаторыя промахі, дзіўнасці, залішняя цвёрдакаменнасць, але я іх упаўне разумэю і апраўдваю: нельга не быць цвёрдакаменным пры відзе расплыўчатай, студзяністай масы меншавіцкага апартунізма. Тая-ж залішняя цвёрдакаменнасць заўважалася ў гедыстаў ва Францыі, лідэр якіх, тав. Гед, абвяшчаў у вядомай выбарчай афішы: «не смець ні аднаму буржуа галасаваць за мяне, бо я буду адстайваць у парламенце толькі інтарэсы пролетарыяў супроць усіх буржуа». І не гледзячы на гэта, не гледзячы на гэтыя рэзкасці, мы, германскія соцыял-дэмакраты, заўсёды сталі на старане гедыстаў у іх барацьбе супроць здраднікаў марксізма, супроць жорэсістаў. Тое-ж самае трэба сказаць наконт большэвікоў, якіх мы, германскія соцыял-дэмакраты, будзем падтрымліваць у іх барацьбе з апартуністамі меншавікамі...

Так прыблізна гаварыла тав. Р. Люксембург.

Яшчэ больш цікава славутае пісьмо, прысланае з'езду Цэнтральным Камітэтам Германскай Соцыял-Дэмакратычнай Партыі і прачытанае Розай Люксембург. Цікава яно тым, што, раючы партыі змагацца з лібералізмам і прызнаючы асаблівую ролю рускага пролетарыята, як правадыра рускай рэвалюцыі,—яно тым самым прызнае ўсе асноўныя палажэнні большэвізма.

Такім чынам, станавілася ясным, што найбольш выпрабаваная і найбольш рэвалюцыйная ў Еўропе Германская соцыял-дэмакратыя адкрыта і ясна падтрымлівае большэвікоў, як сапраўдных марксістаў, у іх барацьбе супроць здраднікаў марксізма, супроць меншавікоў.

Цікаўны таксама некаторыя месцы ў прамове тав. Тышко, прадстаўніка польскай дэлегацыі ў прэзідыуме. Абедзве фракцыі ўпэўняюць нас, гаварыў тав. Тышко, што яны цвёрда стаяць на пункце гледжання марксізма. І не ўсякаму лёгка зразумець: хто-ж, нарэшце, стаіць на гэтым пункце гледжання, большэвікі ці меншавікі... «Гэта мы стаім на пункце гледжання марксізма»—перарываюць «злева» некалькі меншавікоў. «Не, таварышы»,—адказаў ім Тышко,—«вы не стаіце, а ляжыце на ёй: бо ўся ваша беспаможнасць у справе кіраўніцтва класавай барацьбой пролетарыята, той факт, што вы ўмееце завучваць вялікія словы вялікага Маркса, але не ўмееце іх прымяняць,—усё гэта гаворыць аб тым, што вы не стаіце, а ляжыце на пункце гледжання марксізма».

Гэта было па-мастацку метка.

На самой справе, вазьміце хоць наступны факт. Меншавікі часта гавораць, што задачай соцыял-дэмакратыі заўсёды і ўсюды з'яўляецца ператварэнне пролетарыята ў самастойную палітычную сілу. Ці верна гэта? Безумоўна верна! Гэта—вялікія словы Маркса, якія заўсёды павінен памятаць усякі марксіст. Але як іх прымяняюць тав. меншавікі? Ці садзейнічаюць яны фактычнаму вылучэнню пролетарыята з масы акаляючых яго буржуазных элементаў у самастойны незалежны клас? Ці згуртоўваюць яны рэвалюцыйныя элементы вакол пролетарыята і ці рыхтуюць яны пролетарыят да ролі правадыра рэвалюцыі? Факты паказваюць, што нічога падобнага меншавікі не робяць. Наадварот: меншавікі раюць пролетарыяту часцей рабіць згоды з ліберальнай буржуазіяй — і, тым самым, садзейнічаць не вылучэнню пролетарыята ў самастойны клас, а змешванню яго з буржуазіяй; меншавікі раюць пролетарыяту адмовіцца ад ролі правадыра рэвалюцыі, уступіць гэту ролю буржуазіі, ісці за буржуазіяй, — і тым самым, садзейнічаюць не ператварэнню пролетарыята ў самастойную палітычную сілу,—а ператварэнню яго ў хвосцік буржуазіі... Гэта значыць меншавікі робяць якраз адваротнае таму, што яны павінны былі-б рабіць, выходзячы з правільнага марксісцкага палажэння.

Так, праў быў тав. Тышко, калі сказаў, што меншавікі не стаяць, а ляжаць на пункце гледжання марксізма...

Па скончанні спрэчак былі прапанаваны два праекты рэзалюцыі: меншавіцкі і большэвіцкі. З іх велізарнай большасцю галасоў быў прынят за аснову праект большэвікоў.

Далей пашлі папраўкі да праекта. Было ўнесена каля 80 паправак. Уносіліся яны галоўным чынам да двух пунктаў праекта: да пункта аб пролетарыяце, як правадыру рэвалюцыі, і да другога пункта—аб кадэтах, як антырэвалюцыйнай сіле. Гэта была самая цікавая частка спрэчак, бо тут асабліва рэзка высвятляліся фізіяноміі фракцый. Першая важная папраўка была ўнесена тав. Мартавым. Ён патрабаваў замяніць словы: «пролетарыят, як правадыр рэвалюцыі» словамі: «пролетарыят, як авангард». Матываваў ён тым, што слова «авангард» дакладней выражае мысль. Яму пярэчыў тав. Алексінскі. Ён гаварыў, што справа не ў дакладнасці, а ў двух процілеглых пунктах гледжання, якія сказваюцца ў гэтым пункце: бо «авангард» і «правадыр»—два зусім розных разуменні. Быць авангардам (перадавым атрадам)—гэта значыць біцца ў перадавых радах, займаць найбольш абстрэльваемыя пункты, праліваць кроў, але ў той-жа час быць кіруемым другімі, у даным выпадку, буржуазнымі дэмакратамі: авангард ніколі не кіруе агульнай барацьбой, але авангардам заўсёды кіруюць. Наадварот: быць правадыром—гэта значыць не толькі біцца ў перадавых радах, але і кіраваць агульнай барацьбой, накіроўваць яе да сваёй мэты. Мы, большэвікі, не хочам, каб пролетарыятам кіравалі буржуазныя дэмакраты,—мы хочам, каб пролетарыят сам кіраваў усёй барацьбой народу і накіроўваў яе да дэмакратычнай рэспублікі.

У выніку папраўка Мартава была правалена.

Усе іншыя папраўкі такога-ж характару былі таксама правалены.

Другая група паправак накіравана была супроць пункта аб кадэтах. Меншавікі прапаноўвалі прызнаць, што кадэты яшчэ не сталі на шлях контр-рэвалюцыі. Але з'езд не прыняў гэтай прапановы, і ўсе папраўкі гэтага характару былі адвергнуты. Далей прапаноўвалі меншавікі дапусціць у вядомых выпадках хоць-бы тэхнічныя пагадненні з кадэтамі. З'езд не прыняў і гэтай прапановы, праваліўшы адпаведныя папраўкі.

Нарэшце прагаласавалі рэзалюцыю ў цэлым і аказалася, што 159 галасоў—за большэвіцкую рэзалюцыю, 104—супроць, а астатнія ўстрымаліся.

Велізарнай большасцю галасоў з'езд прыняў рэзалюцыю большэвікоў.

З гэтага часу пункт гледжання большэвікоў стаў пунктам гледжання партыі.

Апрача таго, гэта галасаванне дало два важных выніку:

На-першае, яно паклала канец фармальнаму, штучнаму падзелу з'езда на 5 фракцый (большэвікі, меншавікі, палякі, латышы, бундаўцы) і адкрыла новы прынцыповы падзел: на большэвікоў (уключаючы сюды ўсіх палякаў і большасць латышоў) і меншавікоў (уключаючы амаль усіх бундаўцаў).

Па-другое, галасаванне гэта дало найбольш дакладную статыстыку размеркавання рабочых дэлегатаў па фракцыях: высветлілася, што ў большэвіцкай фракцыі не 38, а 77 рабочых (38 плюс 27 палякаў, плюс 12 латышоў), а ў меншавіцкай фракцыі не 30 рабочых, а 39 (30 плюс 9 бундаўцаў). Меншавіцкая фракцыя аказалася фракцыяй інтэлігенцкай.

IV.

Аб рабочым з'ездзе

Перш чым перайсці да характарыстыкі спрэчак па пытанню аб рабочым з'ездзе, неабходна пазнаёміцца з гісторыяй пытання *). Справа ў тым, што пытанне гэта з'яўляецца крайне заблытаным і нявысветленым. У той час, як па іншых пунктах нашых рознагалоссяў у партыі ўжо ёсць дзве рэзка вызначаных плыні: большэвіцкая і меншавіцкая, — па пытанню аб рабочым з'ездзе мы маем не дзве, а цэлую кучу плыней, крайне нявысветленых і супярэчлівых. Праўда, большэвікі выступаюць згуртавана і пэўна: яны наогул супроць рабочага з'езда. Затое сярод меншавікоў — паўнейшы хаос і блытаніна: яны падзяліліся на мноства груп, і кожная з іх пяе па свойму, не слухаючы іншых. У той час, як пецербургскія меншавікі, на чале з Аксельродам, прапануюць рабочы з'езд для стварэння партыі, — маскоўскія меншавікі, на чале з Эль, прапануюць яго не ў інтарэсах партыі, а з мэтай стварыць беспартыйны «агульнарускі рабочы саюз». Паўднёвыя меншавікі ідуць яшчэ далей і на чале з Ларыным заклікаюць склікаць рабочы з'езд у мэтах стварэння не партыі і не «рабочага з'езда», — а больш шырокага «працоўнага саюза», які мог-бы ахапіць, апрача ўсіх пролетарскіх элементаў, і ўсераўскія, поўбуржуазныя, «працоўныя» элементы. Я ўжо не гавару аб іншых, менш уплывовых групах і асобах, накшталт адэскай і закаспійскай груп і накшталт юрадзівых «аўтараў» смешнай брашуры — так званых «Брадзягі» і «Шуры».

Такава блытаніна, якая пануе ў радах меншавікоў.

Але як склікаць рабочы з'езд, як яго арганізаваць, да чаго прыўрочыць яго скліканне, каго запрасіць на з'езд, каму ўзяць на сябе ініцыятыву склікання з'езда?

Па ўсіх гэтых пытаннях сярод меншавікоў ідзе такая-ж блытаніна, як і па пытанню аб мэце з'езда.

У той час, як адны з іх прапануюць звязаць выбары на рабочы з'езд з выбарамі ў Думу і, такім чынам, «захватным шляхам» зарганізаваць рабочы з'езд,—другія прапануюць паклапаціцца на «папусціцельства» з боку ўрада, у крайнім выпадку іспрасіць у яго «дазвол», а трэція раяць адправіць дэлегатаў за граніцу, будзь іх хоць 3—4 тысячы, і там нелегальна правесці рабочы з'езд.

У той час, як адны з меншавікоў прапануюць даць прадстаўніцтва на з'езд толькі афомленым рабочым арганізацыям, другія раяць прыцягнуць на з'езд прадстаўнікоў усяго наогул арганізаванага і неарганізаванага пролетарыята, налічваючага ў сваіх радах не менш 10 мільёнаў членаў.

У той час, як адны з меншавікоў прапануюць склікаць рабочы з'езд па ініцыятыве с.-д. партыі з удзелам інтэлігентаў, другія раяць адкінуць у бок і партыю і інтэлігентаў, і склікаць з'езд толькі па ініцыятыве саміх рабочых без усякага ўдзелу інтэлігентаў.

У той час, як адны з меншавікоў настайваюць на неадкладным скліканні рабочага з'езда, другія прапануюць адкласці яго на нявызначаны час, абмяжоўваючыся пакуль агітацыяй за ідэю рабочага з'езда.

Ну, а як быць з існуючай Соцыял-Дэмакратычнай Рабочай Партыяй, вось ужо некалькі год кіруючай барацьбой пролетарыята, згуртаваўшай у сваіх радах 150.000 членаў, меўшай ужо 5 з'ездаў і т. д. і т. п.? «Пахерыць яе к чорту», ці як-небудзь інакш?

На гэта ўсе меншавікі, ад Аксельрода да Ларына, аднагалосна адказваюць, што ў нас няма пролетарскай партыі. «У тым та і справа, што ў нас няма партыі» — гаварылі нам на з'ездзе меншавікі — «у нас ёсць толькі арганізацыя дробнабуржуазнай інтэлігенцыі», якую трэба замяніць партыяй пры дапамозе рабочага з'езда. Так заявіў на партыйным з'ездзе дакладчык ад меншавікоў, тав. Аксельрод.

Але дазвольце, як-жа так? Значыць, усе гэтыя з'езды нашай партыі, ад першага (1898 г.) да апошняга (1907 г.), у арганізацыі якіх тав. меншавікі прымалі энергічнейшы ўдзел, уся гэта каласальная трата пролетарскіх грошай і сіл, трата, неабходная для арганізацыі з'ездаў, трата, у якой меншавікі таксама вінаваты, як і большэвікі, — усё гэта, значыць, адзін толькі абман і фарысейства?!

Значыць, усе гэтыя баявыя заклікі партыі да пролетарыята, заклікі, падпісаныя і меншавікамі; усе гэтыя забастоўкі і паўстанні за 1905—6—7 гг., разыграўшыяся на чале з партыяй, часта па ініцыятыве партыі; усе гэтыя перамогі пролетарыята на чале з нашай партыяй; усе гэтыя тысячныя ахвяры пролетарыята, паўшыя на вуліцах Пецербурга, Масквы і т. д., замураўленыя ў Сібіры, загубленыя ў турмах у імя партыі, пад сцягам партыі, — усё гэта толькі камедыя і абман?

І значыць, у нас няма партыі? У нас ёсць толькі «арганізацыя дробнабуржуазнай інтэлігенцыі»?

Гэта была, вядома, прамая няпраўда, абураючая, наглая няпраўда.

Гэтым, мабыць, і тлумачыцца тое бязмежнае абурэнне, якое выклікала вышэйпамянёная заява Аксельрода сярод пецербургскіх і маскоўскіх дэлегатаў-рабочых. Ускочыўшы са сваіх месц, яны энергічна адказвалі дакладчыку Аксельроду: «гэта ты, седзячы за граніцай, — буржуй, а не мы; мы — рабочыя, і ў нас ёсць свая соцыял-дэмакратычная партыя, якую мы не дазволім прынізіць»...

Але, дапусцім, што рабочы з'езд адбудзецца, уявім сабе, што ён ужо адбыўся. Існуючую с.-д. партыю, значыцца, здалі ў архіў, склікалі так або інакш рабочы з'езд і хочам арганізаваць на ім не то «рабочы», не то «працоўны» саюз. Што-ж будзе далей? Якую праграму прыме гэты з'езд? Якая будзе фізіяномія рабочага з'езда?

Адны з меншавікоў адказваюць, што рабочы з'езд мог-бы прыняць праграму соцыял-дэмакратыі з некаторымі, вядома, урэзкамі, але тут-жа яны дадаюць, што ён мог-бы і не прыняць праграмы соцыял-дэмакратаў, што, па іх думцы, не ўяўляе для пролетарыята асаблівай бяды. Другія адказваюць больш рашуча: так як наш пролетарыят моцна прасякнут дробнабуржуазнымі імкненнямі, то, па ўсёй магчымасці, рабочы з'езд прыме не соцыял-дэмакратычную, а дробнабуржуазную дэмакратычную праграму. На рабочым з'ездзе пролетарыят страціць соцыял-дэмакратычную праграму, але за тое ён набудзе рабочую арганізацыю, звязваючую ўсіх рабочых у адзін саюз. Так гаворыць, напрыклад, галава маскоўскіх меншавікоў Г. Чэрэванін (гл. «Праблемы тактыкі»).

Ітак: «саюз рабочых без соцыял-дэмакратычнай праграмы» — такі магчымы рэзультат рабочага з'езда.

Так, па крайняй меры, думаюць самі меншавікі.

Відавочна, няздольныя адзін з другім меншавікі ў некаторых пытаннях аб мэтах і спосабах склікання рабочага з'езда, яны згодны ў тым, што ў нас няма партыі, а ёсць толькі арганізацыя дробнабуржуазнай інтэлігенцыі, якую трэба здаць у архіў»...

У гэтых іменна рамках і вярцеўся даклад Аксельрода.

З даклада Аксельрода высветлілася, што агітацыя за рабочы з'езд практычна немінуча звядзецца к агітацыі супроць партыі, к вайне з ёю.

А практычная работа па скліканню рабочага з'езда таксама немінуча звядзецца да практычнай работы па дэзарганізацыі і разлажэнню нашай сучаснай партыі.

Між тым, меншавікі — вуснамі свайго дакладчыка, а таксама ў сваім праекце рэзалюцыі — прасілі з'езд забараніць агітацыю супроць спроб, накіраваных да арганізацыі рабочага з'езда, г. зн. спроб, вядучых да дэзарганізацыі партыі.

І цікава: у прамовах меншавіцкіх прамоўцаў (за выключэннем Плеханава, які ўласна аб рабочым з'ездзе нічога не сказаў) чырвонай ніццю праходзілі лозунгі: далоў партыю, далоў соцыял-дэмакратыю — няхай жыве беспартыйнасць, няхай жыве несоцыял-дэмакратычны «рабочы саюз». Гэтыя лозунгі адкрыта не выстаўляліся прамоўцамі, але яны сквазілі ў іх прамовах. Недарма усе буржуазныя пісьменнікі, ад сіндыкалістаў і эсэраў да кадэтаў і акцябрыстаў, — недарма ўсе яны так горача выказваюцца за рабочы з'езд: усе-ж яны ворагі нашай партыі, а практычная работа па скліканню рабочага з'езда магла-б значна паслабіць і дэзарганізаваць партыю. Як-жа ім не вітаць «ідэю рабочага з'езда»?

Зусім іншае гаварылі прамоўцы большэвікі.

Дакладчык ад большэвікоў, тав. Ліндаў, ахарактарызаваўшы коратка галоўнейшыя плыні сярод саміх меншавікоў, перайшоў да высвятлення ўмоў, парадзіўшых ідэю рабочага з'езда. Агітацыя за рабочы з'езд пачалася ў 1905 годзе, да кастрычніцкіх дзён, у момант рэпрэсій. У кастрычніцкія-лістападаўскія дні яна спынілася. У наступныя месяцы новых рэпрэсій рабочэ-з'ездаўская агітацыя зноў ажывілася. У часе першай Думы, у дні адноснай свабоды, агітацыя прыціхла. Потым, пасля разгону Думы, зноў узнялася і т. д. Вывад ясны: у дні адноснай свабоды, калі партыя мае магчымасць свабодна пашыраць, агітацыя за рабочы з'езд у мэтах стварэння «шырокай беспартыйнай партыі» натуральна траціць глебу; і наадварот, у дні рэпрэсій, калі прылеў новых членаў у партыю змяншаецца адліваю, агітацыя за рабочы з'езд, як за штучную меру для пашырэння або для замены вузкай партыі «шырокай беспартыйнай», знаходзіць сабе пэўную глебу. Але само сабой зразумела, што ніякія штучныя меры не дапамогуць справе: бо для сапраўднага пашырэння партыі патрэбна палітычная свабода, а не рабочы з'езд, які сам адчувае патрэбу ў такой свабодзе.

Далей. Ідэя рабочага з'езда, узятая ў яе канкрэтным выглядзе фальшыва ў корані: бо яна абапіраецца не на факты, а на няверную палажэнне аб тым, што «ў нас няма партыі». Справа ў тым, што ў нас ёсць пролетарская партыя, яна гучна гаворыць аб сваім існаванні, яна занадта сур'ёзна каб ёй адчуваць ворагам пролетарыята — аб гэтым вельмі добра ведаюць самі меншавікі — і іменна таму, што ў нас ёсць ужо такая партыя, іменна таму ідэя рабочага з'езда з'яўляецца ў корані фальшывай. Вядома, калі-б у нас не было партыі, налічваючай звыш 150 тысяч перадавых пролетарыяў і вядучай за сабой сотні тысяч барацьбітоў; калі-б мы ўяўлялі з сябе маленькую кучку малаўплывовых людзей накшталт германскіх соцыял-дэмакратаў 60 гадоў або французскіх соцыялістаў 70 гадоў мінулага века, — мы-б самі тады пастараліся склікаць рабочы з'езд з мэтай выціснуць з яго соцыял-дэмакратычную партыю. Але ў тым-та і справа, што мы ўжо маем партыю, сапраўдную пролетарскую партыю, якая карыстаецца сярод мас велізарным уплывам, і для таго, каб склікаць рабочы з'езд, для таго, каб стварыць фантастычную «беспартыйную партыю», нам немінуча прыйдзецца перш за ўсё «пакончыць» з існуючай партыяй, перш за ўсё разбурыць яе.

Вось чаму работа па скліканню рабочага з'езда немінуча звядзецца да практыцы да работы па дэзарганізацыі партыі. А ці ўдасца ўзамен калі-небудзь стварыць «шырокую беспартыйную партыю», ды і ці трэба яе ствараць — гэта яшчэ пытанне.

Вось чаму ворагі нашай партыі, розныя кадэты і акцябрысты, так старанна хваляць меншавікоў за агітацыю ў карысць рабочага з'езда.

Вось чаму думаюць большэвікі, што работа па скліканню рабочага з'езда небяспечна, шкодна: бо яна дыскрэдытуе партыю ў вачах масы і падначальвае іх уплыву буржуазнай дэмакратыі.

Так прыблізна гаварыў тав. Ліндаў.

За рабочы з'езд супроць с.-д. партыі, або за партыю супроць рабочага з'езда?

Так стаяла пытанне на з'ездзе.

Рабочыя дэлегаты большэвікі адразу зразумелі пытанне і энергічна выступалі «ў абарону партыі»: «Мы патрыёты партыі», — гаварылі яны, — «мы любім сваю партыю і мы не дадзім дыскрэдытаваць яе стомленым інтэлігентам».

Цікава, што прадстаўніца германскай соц.-дэмакратыі, тав. Роза Люксембург, цалкам згаджалася з большэвікамі. «Мы,—гаварыла яна, — германскія соцыял-дэмакраты, не можам зразумець смешную разгубленасць тав. меншавікоў, вобмацкам шукаючых масу, у той час, як маса сама шукае партыю і настрымна ільне да яе»...

Са спрэчак высветлілася, што велізарная большасць прамоўцаў падтрымлівае большэвікоў.

Па скончанні спрэчак былі пастаўлены на галасы два праекты рэзалюцыі: большэвікоў і меншавікоў. З іх за аснову быў прынят праект большэвікоў. Папраўкі прынцыповага характару амаль усе былі адвергнуты. Прынялі толькі адну больш-менш сур'ёзную папраўку супроць абмежавання свабоды абмеркавання пытання аб рабочым з'ездзе. Рэзалюцыя ў цэлым гаварыла аб тым, што «ідэя рабочага з'езда вядзе да дэзарганізацыі партыі», «да падначалення шырокіх рабочых мас уплыву буржуазнай дэмакратыі», і як такая шкодна для пролетарыята. Прычым рэзалюцыя сурова адрозніваля рабочы з'езд ад саветаў рабочых дэпутатаў і іх з'ездаў, якія не толькі не дэзарганізуюць партыю, не толькі не канкуруюць з ёю, а, наадварот, умацоўваюць партыю, ідучы за ёю і дапамагаючы ёй у вырашэнні практычных пытанняў у моманты рэвалюцыйнага ўздыму.

Нарэшце рэзалюцыя ў цэлым была прынята большасцю 165 супроць 94. Астатнія ўстрымаліся.

Такім чынам з'езд адверг ідэю рабочага з'езда, як шкодную, антыпартыйную.

Галасаванне па гэтаму пытанню адкрыла нам наступнае важнае з'явішча. Аказалася, што з 114 рабочых дэлегатаў, удзельнічаўшых у галасаванні, за рабочы з'езд галасавалі толькі 25. Астатнія галасавалі супроць. У процантных адносінах 22 проц. рабочых дэлегатаў галасавала за рабочы з'езд, 78 проц. — супроць. І што асабліва важна: з 94 дэлегатаў, галасаваўшых за рабочы з'езд, рабочых аказалася толькі 26 проц., інтэлігентаў—74 проц.

А меншавікі-ж увесь час крычалі, што ідэя рабочага з'езда ёсць рабочая ідэя, што толькі «інтэлігенты» большэвікі процідзейнічаюць скліканню з'езда і інш. Калі меркаваць па гэтаму галасаванню, то трэба было-б хутчэй прызнаць, што ідэя рабочага з'езда ёсць, наадварот, ідэя інтэлігенцкіх фантазёраў...

Нават-жа меншавікі рабочыя, як відаць, не галасавалі за рабочы з'езд: з 39 рабочых дэлегатаў (30 меншавікоў + 9 бундаўцаў) галасавала толькі 24 чалавекі.

Баку, 1907 год.

Перадрукавана з газеты «Правда».

*) Гэта тым больш неабходна, што тав. меншавікі, перасяліўшыся ў рэдакцыі буржуазных газет, распаўсюджваюць небыліцы аб мінулым і сучасным гэтага пытання (гл. артыкул аб «Рабочем съезде» ў «Товарище», належачы пяру віднага меншавіка і перадрукаваны ў «Бакинском Дне»).

СПЛАЎШЧЫКІ ПРЫПЯЦІ

Прыгожая, многаводная і шырокая рака Прыпяць звілiста працякае паміж вясеннімі квітнеючымі палямі, лугамі і густымі лясамі Палесся. У прыглушаным гуле хваляў, здаецца, чуцен сказ аб перажытым, аб днях, ушоўшых у далёкае мінулае.

...Сплаўшчыкі ўязджалі на плытах з родных месц на два-тры месяцы. Гэта была зморваючая праца, як і бурлакоў на Волзе. Спалі ў вопратцы, у курэнях. Харчаваліся абы чым. За малейшы пратэст высаджвалі на бераг у любы час дня і ночы пасярод шляху. Аднойчы ў дарозе сплаўшчыкі патрабавалі лепшыя прадукты, за гэта 66 чал. высадзілі на бераг у стэпу. Людзі доўга вандравалі па свету, дабіраючыся да роднага дома.

Так здзекваліся над сплаўшчыкамі крывасмокі-эксплаататары петрыкаўскія, парыцкія і бабруйскія купцы. Яны, як смецце, як гніль ушлі ў вечнасць.

На берагах Прыпяці працуюць зараз выдатныя савецкія майстры сплаву, поўнапраўныя гаспадары свайго жыцця. Прыпяць, і ў прыватнасці Петрыкаўскі раён, — гэта радзіма беларускіх майстроў сплаву. Здаўна вядомы некалькі «рэзідэнцый» сплаўшчыкаў: Чэрнобыль і Радуль на Украіне, а ў нас у Беларусі — Петрыкаў. Імёны петрыкаўскіх сплаўшчыкаў вядомы не толькі ў нашай рэспубліцы. Вядомы знатны сплаўшчык рэспублікі Міцкевіч Іван мае, як тут выражаюцца, 30-гадовы «прыпяцкі стаж». Як і яго продкі, Міцкевіч Іван «жыве ў вадзе»: яго дом стаіць на беразе Прыпяці, тут-жа побач са сплаўной кантораю. Міцкевіч Іван летась узначальваў брыгаду беларускіх сплаўшчыкаў, якія ездзілі паказваць сваё ўменне на вялікай рацэ Волзе.

Лес па Прыпяці сплаўляецца да бліжэйшых прамысловых цэнтраў. Але і на самую кароткую дыстанцыю для сплаўшчыкаў створаны лепшыя ўмовы. У Лельчыцах адкрыт інтэрнат на 50 чалавек, у Майсеевічах таксама на 50 чалавек. На ложку з матрацам, на чыстай бялізне, пад коўдрай сплаўшчык можа адпачыць у шляху. Дзе-б ён не быў, маторка падвязе яму свежую ежу, газеты, кнігі і нават заработную плату. Механізуюцца працэсы працы. Ёсць тры пагрузачна-разгрузачныя машыны на тысячу кубаметраў лесу ў суткі, будуецца плытавязальная машына. Праведзеныя рацыяналізатарскія мерапрыемствы значна аблягчаюць працу сплаўшчыкаў.

Велізарныя клопаты і аб іх культурным росце. Толькі два месяцы таму назад 15 чалавек скончылі чатырохмесячныя курсы павышэння кваліфікацыі. Існуе цэлая сетка агульнаасветных і тэхнічных школ і гурткоў. На беразе Прыпяці будуецца двухпавярховы будынак для клуба сплаўшчыкаў, дзе будзе кіно, бібліятэка, чытальная зала, пакой гульняў і т. д. Ад участка да ўчастка курсіруе плывучы клуб, у якім ёсць кіно, чытальня, радыё і т. д.

Тое, аб чым марылі іх продкі-сплаўшчыкі, цяпер ажыццявілася.

г. Петрыкаў. Н. ГАСМАН.

СКОНЧЫЎСЯ СХОД АКТЫВА РАБОТНІКАЎ МАСТАЦТВАЎ

Учора скончыўся сход актыва работнікаў мастацтваў БССР, які праходзіў пяць дзён.

Спрэчкі, якія разгарнуліся ў апошнія два дні работы схода (12—13 мая), былі праслкнуты больш прынцыповай і канкрэтнай крытыкай недахопаў работы Кіраўніцтва па справах мастацтваў і яго асобных работнікаў. Нямала выяўлена недахопаў, так званымі, «маленькімі людзьмі». Яркім сведчаннем гэтага з'явіліся прамовы артыстаў балета, тт. Крэмараўскай і Залівака, якія канкрэтна паказалі, як трэба ажыццяўляць марксісцка-ленінскае вучэнне ў мастацтве, якімі павінны быць зараз кіраўнікі гэтага фронта. Іх выступленні прадэманстравалі рост здольных, палітычна падрыхтаваных кадраў мастацтваў.

Выступаючыя таварышы, Майсеенка, Шахрай і іншыя, вельмі правільна крытыкавалі Кіраўніцтва па справах мастацтваў за марудласць, бясклопатнасць у пытаннях работы Тэатра оперы і балета. Куды варты такі факт, што за 5 год тэатр мае ў сваім рэпертуары толькі 5 опер, але і тыя пастаўлены зусім нездавальняюча.

Тав. Міровіч, гаворачы аб Гомельскім калгасна-соўгасным тэатры, расказаў актыву пра выключна недапушчальныя адносіны Кіраўніцтва па справах мастацтваў да тэатра. Тав. Пасюкевіч знайшоў «арыгінальны» выхад для паляпшэння яго работы — ліквідаваць тэатр. А гэта творчая адзінка магла-б быць ядрэнным папаўненнем для любога акруговага калгасна-соўгаснага тэатра.

У гэтыя дні спрэчак актыў пачуў сур'ёзныя сігналы з БДТ-1. Выступленні таварышоў Рубанавай, Ржэцкай, Крыловіча сігналізуюць аб нездаровай атмасферы, якая існуе ў тэатры, аб памылках мастацкага кіраўніцтва. У калектыве дагэтуль не выжыты элементы групаўшчыны, склокі і т. д. Кіраўніцтва тэатра (тав. Гаеўскі — дырэктар, ён-жа парторг) не вядзе з гэтым барацьбы. Ён, не жадаючы «выносіць смецця з хаты», замоўчвае буйнейшыя недахопы работы тэатра.

Сур'ёзныя справы творацца на музычальным фронце. Аднак, мала было самакрытыкі ў выступленнях тав. Любана і Еўдакімава. А дырэктар Кансерваторыі Багушэвіч у сваім вузка-дзялядкім выступленні імкнуўся толькі апраўдацца за развал работы. Багушэвіч зусім абышоў маўчаннем шматлікія факты здзекаў над работнікамі мастацтва ў Галоўрэпертkоме, кіраўніком якога ён з'яўляецца.

Не задаволілі ўдзельнікаў схода выступленні асобных кіруючых работнікаў. Што, напрыклад, сказаў тав. Пасюкевіч, які зараз працуе намеснікам начальніка Кіраўніцтва па справах мастацтваў? Год патрэбна было яму «прыглядацца», каб увайсці ў курс спраў. З такога нагляданьня, як вядома, карысці не атрымалася. Зараз, замест большэвіцкага прызнання і ўскрыцця сваіх памылак, ён віну за правал некаторых участкаў работы смехатворна імкнуўся перакласці на „спецыялістаў.

У канцы схода выступіў загадчык аддзелам культасветработы ЦК КП(б)Б тав. Башмачнікаў. Ён на радзе прыкладаў расказаў, як трэба работнікам мастацтва выконваць рашэнні Пленума ЦК ВКП(б).

На актыве з 79 запісаных для выступлення ў спрэчках выказаўся 61 чалавек. Шмат з іх унеслі рад каштоўных прапаноў для паляпшэння работы Кіраўніцтва па справах мастацтваў.

Сход актыва поўнасцю ўхваліў рашэнні лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і абавязаўся дваццатую гадавіну Кастрычніка сустрэць творчымі поспехамі. Да вялікай гадавіны вырашылі рыхтаваць усебеларускую алімпіяду прафесіянальнага і самадзейнага мастацтваў.

Ал. ЛЕБЕДЗЕЎ.
П. КАВАЛЁЎ.

Калгас «Чырвоны барацьбіт», Горкаўскага сельсовета, адзін з перадавых калгасаў Чэрвеньшчыны. Калгас поўнасцю скончыў сяўбу зернавых і пасадку бульбы. Цяпер у калгасе разгортваецца прапoлка азімых. НА ЗДЫМКУ: першая брыгада калгаса «Чырвоны барацьбіт» на прапoлцы.
Фото Я. Салавейчыка.

ПАКОНЧЫЦЬ З АПАРТУНІСТЫЧНЫМ САМАЦЕКАМ У КІРАЎНІЦТВЕ СЯЎБОЙ

СЯЎБУ РАСЦЯГНУЛІ НА ПАЎТАРА МЕСЯЦА

На 10 мая Капаткевіцкі раён выканаў план веснавой сяўбы на 67,6 проц. Кіраўнікі раёна лічаць гэты процант здавальняючым, хаця ў наяўнасці відавочная зацяжка сяўбы. Аб гэтым красамоўна гавораць лічбы і факты. Аўса недасеяна яшчэ 2 проц., ільну — 3 проц., вікі на зярню — 22 проц. і бульбы — 20 проц. І гэта ў той час, калі сяўба ў раёне пачалася паўтара месяца таму назад.

У параўнанні з мінулым годам тэмпы сяўбы значна горшыя. Летась на 10 мая ў раёне было засеяна на 10 проц. больш, не гледзячы на тое, што сяўба ў гэтым годзе пачалася на пяцідзеўку раней. Капаткевіцкі раён, пачаўшы палявыя работы яшчэ ў канцы сакавіка, меў усе магчымасці закончыць сяўбу ранніх зернавых, тэхнічных культур і бульбы, а таксама разгарнуць падрыхтоўку глебы пад пасеў позніх культур — грэчкі і проса.

У чым-жа прычыны зацяжкі сяўбы?

Перш за ўсё, у тым, што райком партыі (сакратар тав. Стронгін) і райвыканком (старшыня тав. Арапутчук) самаўхіліліся ад кіраўніцтва сяўбой, пусціўшы яе на самацёк. Яны не прынялі рашучых мер к ліквідацыі нахаду тых недахопаў у падрыхтоўцы да сяўбы, не ўзялі пад свой нагляд работу адстаючых калгасаў, не аказалі ім неабходнай дапамогі ў арганізацыі работ на сяўбе.

Узяць к прыкладу калгас «Большэвік» Бобрынскага сельсовета. Ён адстае ў сяўбе з года ў год толькі таму, што тут пануе абязлічка і неарганізаванасць у рабоце, што сярод калгаснікаў не праводзіцца ніякай масавай работы, у рэзультаце чаго тут слабая працоўная дысцыпліна. Калгас яшчэ не скончыў сяўбы зернавых і толькі што прыступіў да пасадкі бульбы. На работу выходзіць толькі палова калгаснікаў. Сама работа пачынаецца ў 9—10 гадзін раніцы і канчаецца яшчэ задоўга да заходу сонца.

З прычыны таго, што сяўба зацягваецца, старшыня калгаса Касцееў пачаў «наганяць» упушчанае, за кошт зніжэння якасці палявых работ. Пасадка бульбы праводзіцца па небаранаванаму зяблiву.

Зусім зрываецца сяўба аднаасобнікамі, яны на 10 мая засеялі, калі верыць зводцы райза, 60 проц. свайго плана. Але гэта лічба складзена без уліку фактычнай плошчы, засеянай аднаасобнікамі. Так, напрыклад, аднаасобнікі Бобрыцкага сельсовета яшчэ фактычна сяўбы не пачыналі, бо сельсовет не паказаў ім зямлі. У зводцы-ж райза лічыцца, што аднаасобнікі гэтага сельсовета засеялі ўжо 41 проц. свайго плана.

У гэтым сельсовеце ў адносінах да аднаасобнікаў паўтараюцца мінулагоднія нерагібы, якія заключаюцца ў тым, што планы сяўбы даводзяцца ім без паказу зямлі. У в. Бобрыкі для 60 гаспадарак аднаасобнікаў ёсць усяго 50 гектараў зямлі. Сельсовет-жа і райзямаддзел умудрыліся на гэту зямлю давесці аднаасобнікам увосень 1936 года план азімай сяўбы на 101 гектар і вясной гэтага года 60 гектараў. Гэта выклікала незадавальненне з боку аднаасобнікаў, а варожыя элементы выкарысталі гэта незадавальненне для арганізацыі сабатажу сяўбы.

Характэрна, што становішча з давядзеннем такога плана сяўбы да аднаасобнікаў невядома райкому партыі і райвыканкому. Яны вераць вочкаўціратэльскім зводкам і фіктыўным актам аб адводзе зямлі, а фактычнага становішча спраў ні ў адным сельсовеце яшчэ не праверылі. ФРАЛОЎ.

ГАНЬБЯЦЬ РАБОТУ СТАХАНАЎЦАЎ

Калгасы «Большэвік», імя Гікалo, «Новая будова», Чэрвеньскага раёна, скончылі сяўбу яравых зернавых і ў бліжэйшыя дні канчаюць садзіць бульбу. Поспех сяўбы забяспечыла шырокае разгортванне сацыялістычнага спаборніцтва ў брыгадах. Калгаснікі Александровіч, Зямі Міхаіл, Сакалоўскі Мікола, Паскробка Васіль, Лепеш Павел кожны дзень перавыконвалі нормы на ворыве і сяўбе амаль у два-тры разы.

Аднак, вопыт перадавікоў не стаў здабыткам астатніх калгасаў. Наадварот, работу лепшых стаханаўцаў-трактарыстаў імкнуцца зганьбіць. Аднаго з лепшых трактарыстаў — стаханаўца, дэлегата Надзвычайнага XII Усебеларускага З'езда Советаў т. Гуза Рыгора паслалі працаваць на непрасохшае поле. Тут ён узараў толькі 30 гектараў, а зараз трактар прастойвае ў калгасе імя Чарвякова, па загаду дырэктара МТС Аўчыннікава.

Машынна-трактарная станцыя і яе дырэктар Аўчыннікаў думаюць, што за работу можна атрымліваць натураплату, не выканаўшы ў тым ці іншым калгасе плана работ. Трактары ў калгасах Руднянскага, Грабёнскага сельсоветаў па-ранейшаму прастойваюць.

Асабліва марудна сеюць калгасы Горкаўскага, Грабёнскага, Хутарскога і Дамавіцкага сельсоветаў. Прычыны зацяжкі веснавой сяўбы ў тым, што ў кіраўнікоў райза і машынна-трактарнай станцыі няма сапраўднай трывогі за ўраджай.

У калгасах «Новы быт», імя Егорава, «Новы мір» работа на полі не арганізавана. Калгаснікі працуюць скопам, на работу выходзяць позна. Брыгадзір калгаса «Вялікі Бор» Авіла працадні калгаснікам запісвае пароўну, не ўлічваючы колькасці і якасці іх работ.

У калгасах раёна зацяжку веснавой сяўбы тлумачаць недахватам рабочай сілы, а, між тым, ні ў адным калгасе не арганізаваны дзіцячыя яслі, і жанчыны не выходзяць на работу толькі таму, што няма дзе пакінуць дзяцей.

Арганізацыяй сацыялістычнага спаборніцтва ў калгасах ніхто не займаўся. Раённыя арганізацыі, асабліва райза, лічаць для сябе нізкім займацца гэтымі пытаннямі. СЕРГІЕНЯ.

ПАЧАЛІ ПРАПОЛКУ

Калгас «Колас» першым у Лёзнянскім раёне закончыў сяўбу ільну. На палях з'явіліся дружныя ўсходы. Лён дасягнуў ужо росту 6—7 сантыметраў. З'явілася і пустазелле на ільняных палях.

Звяно тав. Рэйсон Ліды выйшла на прапoлку. Звеннявая правільна расставіла сілы, увяла індывідуальную здзельшчыну. З першых дзён разгарнулася сацыялістычнае спаборніцтва за якасць прапoлкі. Звяно прапалола ўжо 5 гектараў.

Прапoлка ільну пачалася таксама ў калгасах імя Тэльмана і імя Варашылава. Усе калгаснікі вышлі на поле. Кожнае звяно змагаецца за добраякасную прапoлку, за высокі ўраджай ільну. А. ЛОСЬ.

На партыйных канферэнцыях

АРШАНСКІ РАЁН

ОРША, 13 мая. На ранішнім пасяджэнні 12 мая канферэнцыя заслухала справаздачны даклад райкома партыі. На працягу чатырох гадзін тав. Соскін дакладваў дэлегатам аб дзейнасці райкома. Час вельмі вялікі. Аднак дакладчык да канца не ўскрыў недахопы ўнутрыпартыйнай, палітычна-выхаваўчай работы ў святле гістарычных рашэнняў Пленума ЦК ВКП(б).

З даклада вынікае, што гаспадарчыя поспехі, якія былі ў раёне, на працягу некалькіх год параджалі падхалімства і ўгодніцтва. За лічбамі выканання і перавыканання планаў райком не бачыў асобных комуністаў, нізавых партыйных арганізацый. Шумныя апладысменты па адрасу кіраўнікоў раёна прыводзілі да самасупакоенасці, дабрадушнасці, а ў цэлым радзе партыйных арганізацый да прытуплення рэволюцыйнай пільнасці, што стварала спрыяючую атмасферу класавым ворагам для правядзення контррэволюцыйнай работы. Толькі гэтым можна растлумачыць, што ворагі народу знаходзіліся на адказных участках і доўгі час заставаліся нявыкрытымі.

Дэлегаты канферэнцыі ў сваіх выступленнях па-большэвіцку крытыкуюць заганны стыль у рабоце райкома. Яны ўскрываюць прычыны паслаблення партыйна-палітычнай і масава-выхаваўчай работы.

Тав. Хайтовіч (начальнік палітаддзела соўгаса «Октябрь») крытыкуе райком за слабую сувязь з пярвічнымі партыйнымі арганізацыямі, асабліва соўгаснымі. Для таго, каб папасці на прыём да сакратара райкома Соскіна для вырашэння важнейшых пытанняў, патрэбна некалькі дзён стаяць у чарзе. Няма належнай большэвіцкай сувязі і дапамогі райкома ў рабоце палітаддзелаў.

Сакратар парткома мясакамбіната Юсічаў крытыкуе райком за тое, што яго прадстаўнікі не заглядаюць у цэхі, на прадпрыемствы, да рабочых мас, што яны прыязджаюць на некалькі гадзін і, не аказаўшы канкрэтнай дапамогі партыйным арганізацыям, хутчэй спяшаюцца ў раён. Інструктароў райкома больш усяго цікавіць выкананне вытворчых планаў, а не становішча партыйнай работы.

Дэлегат канферэнцыі Сахараў крытыкуе даклад сакратара райкома, у якім не дана большэвіцкая ацэнка фактам падхалімства і ўгодніцтва. У партыйных арганізацыях расцвітала падхалімства і ўгодніцтва пышным букетам, што прыводзіла да страты рэволюцыйнай пільнасці, да дабрадушнасці, самасупакоенасці.

Тав. Поляк крытыкуе райком за слабасць палітычна-масавай работы сярод беспартыйных мас калгаснікаў і рабочых соўгасаў. Ён прыводзіць прыклад з соўгаса «Бабінічы», дзе 50 проц. рабочых зусім не ахоплены агітацыяй. Комсамольская работа, — гаворыць ён, зусім развалена. У соўгасе «Бабінічы» ёсць 10 комсамольцаў, і ніхто з райкома комсамола не бывае там, не дапамагае ім у рабоце. Райком комсамола адарваўся ад комсамольскіх арганізацый, ён не ведае сваіх комсоргаў.

Аб выключна дрэнным кіраўніцтве райкома комсамола расказвае ў сваім выступленні дэлегат канферэнцыі Шурман (сакратар комсамольскага камітэта Белгр'эс). Ён гаворыць, што па такім буйным прадпрыемстве, дзе комсамольцаў больш 100 чалавек, ніхто не бываў з райкома комсамола. Райком партыі не дапамагае ў рабоце комсамольскіх арганізацый раёна.

Культпроп райкома Хаўкін прызнае, што партыйнай вучобай, агітацыяй і прапагандай бюро райкома займалася ад выпадку да выпадку. Дзелавы час работнікаў райкома быў большасцю заняты засядальскай мітуснёй. І гэта прыводзіла да адрыву ад партыйных мас. Ён спыняецца на выключна дрэнным кіраўніцтве аддзела культуры і прапаганды ЦК КП(б)Б пытаннямі партыйнай вучобы ў раёне. Ён таксама крытыкуе раённую газету «Ленінскі прызыў», якая не ўзначальвала разгортванне большэвіцкай самакрытыкі.

У першы і другі дзень работы канферэнцыі адчувалася неарганізаванасць. Вельмі частыя перапынкі, якія працягваюцца звыш устаноўленага часу. Са спазненнямі пачынаюцца пасяджэнні канферэнцыі. Некаторыя дэлегаты ў час пасяджэння канферэнцыі разгульваюць па парку, свабодна гуляюць у більярд.

Больш двух месяцаў прайшло з часу рашэння Пленума ЦК ВКП(б). Усюды гэтыя рашэнні абмеркаваны, прыняты пастановы, запісаны каштоўныя прапановы комуністаў. Здавалася-б, што час ужо гаварыць аб канкрэтнай перабудове партыйнай работы ў суадпаведнасці з гэтымі рашэннямі Пленума. Аднак, дакладчык гэта абышоў. Па такім-жа шляху ідуць і большасць выступаючых у спрэчках. І гэта невыпадкова. Да практычнага прымянення рашэнняў Пленума ў пярвічных партыйных арганізацыях і райкоме яшчэ не прыступілі. І таму на канферэнцыі выступаюць і ўхваляюць рашэнні Пленума, гавораць толькі аб неабходнасці перабудовы работы на аснове гэтых рашэнняў.

Сёння працяг спрэчак па справаздачнаму дакладу райкома.

АСТАПЕНКА.

МАГІЛЕЎСКІ РАЁН

Справаздачны даклад сакратара райкома партыі т. Клімчука прадаўжаўся больш 3 гадзін. Устаноўлены рэгламент — 2 гадзіны—аказаўся недастатковым, і канферэнцыя вымушана была згадзіцца прадоўжыць яму час да скончэння справаздачы. Тав. Клімчук гэта апраўдваў тым, што райком 3 гады як не адчытваўся і таму, моў, аб рабоце за такі доўгі перыяд коратка нельга расказаць. Аднак, як пацвярджаюць выступленні дэлегатаў, тав. Клімчук нават пры прадоўжаным рэгламенце ўпусціў рад істотных пытанняў. Ён нічога не сказаў аб тым, як разгортваецца перабудова партыйнай работы ў адпаведнасці з пастановай Пленума ЦК ВКП(б) і ўказаннямі таварыша Сталіна, як райком кіруе гэтай перабудовай. Ён не расказаў і аб тым, як выконваюцца пастановы прайшоўшых справаздачна-выбарчых сходаў партыйных арганізацый.

Дакладчык быў вельмі скупы на самакрытыку. Ён не даў адказ на тыя сур'ёзныя абвінавачванні, якія прад'яўлялі райкому на справаздачна-выбарчых сходах нізавых арганізацый: адарванасць членаў райкома ад партыйных арганізацый, адсутнасць дапамогі пярвічным арганізацыям, дрэнная работа апарата райкома і яго інструктароў.

Было-б няправільна сцвярджаць, што ў справаздачы наогул адсутнічала крытыка. Яна была і ў даволі вялікай прапорцыі, але крытыка гэта агульная і у лепшым выпадку датычылася нізавых арганізацый. Вось, напрыклад, гаворачы аб буйнейшых недахопах партыйнай прапаганды, тав. Клімчук усю віну ўзваліў толькі на нізавыя партыйныя арганізацыі і прапагандыстаў, а аб тым, як райком і, у прыватнасці, аддзел культуры і прапаганды кіраваў гэтым важнейшым участкам работы, ні слова не сказаў.

Вось чаму выступаючыя ў спрэчках дэлегаты дапаўняюць і выпраўляюць дакладчыка.

— Год таму назад, — гаворыць парторг швейнай фабрыкі імя Валадарскага тав. Зерноўскі, — тав. Клімчук у гутарцы з курсантамі, пасля сканчэння імі двесяцідзённых курсаў парторгаў, абяцаў нерэгулярна склікаць іх, дапамагаць у рабоце. Але гэта асталося толькі пустым абяцаннем. Ніхто намі не кіраваў, ніхто нам не дапамагае.

Тав. Зерноўскі расказаў аб тым, што ў іх на фабрыцы новаабраны партком яшчэ не прыступіў да работы... Не было ніводнага пасяджэння парткома, ніводнага схода арганізацыі. Сакратар парткома Алейнікаў адседжваецца ў габінеце. Хаця гэта адбываецца пад бокам у райкома, але ён аб гэтым нават не ведае. Райком не ўзначаліў перабудову работы нізавых парт-арганізацый.

Дэлегаты канферэнцыі т. Цёнкіна (завод імя Дзімітрава), Хрыпач, Сільвестраў, Ліберштэйн (шаўковая фабрыка), крытыкуючы даклад і работу райкома, асаблівы ўпор рабілі на адсутнасць кіраўніцтва прапагандысцкай работай. Культпроп тав. Гутман працаваў дрэнна. Ён не правяраў кадры прапагандыстаў і не кіраваў імі.

— Малалікімі арганізацыямі, — гаворыць дэлегат тав. Брыкер (сушзавод) райком зусім не цікавіўся. Да нас нават інструктары райкома ні разу не заходзяць. А ў горадзе малалікіх арганізацый нямала. Аб адарванасці райкома ад пярвічных арганізацый гаварылі таксама т. Хаўкіна і т. Рабінзон.

Аднак, крытыка на канферэнцыі яшчэ разгорнута зусім слаба. Рад таварышоў правільна крытыкуе сакратароў райкома за тое, што яны не бываюць на прадпрыемствах, але нельга-ж толькі да гэтага адносіць недахопы работы райкома.

12 мая на партканферэнцыі выступіў з прамовай аб практычных задачах партыйнай арганізацыі па ажыццяўленню пастаноў Пленума ЦК ВКП(б) і даклада таварыша Сталіна сакратар ЦК КП(б)Б тав. Шаранговіч.

Сёння працяг спрэчак па справаздачы райкома.

Р. ДОДЗІН.

ВІЦЕБСК

ВІЦЕБСК. (Кар. «Звязды»). 13 мая. Сёння ў 18 гадзін 30 мінут (са спазненнем на 30 мінут) у вялікай зале Дома партыйнага актыва адкрылася чацвертая віцебская гарадская партыйная канферэнцыя.

Партыйная канферэнцыя выбрала кіруючыя органы — прэзідыум, мандатную камісію, сакратарыят. Трэба адзначыць, што выбары кіруючых органаў прайшлі арганізавана.

Пасля выбараў кіруючых органаў канферэнцыі са справаздачным дакладам аб рабоце гарадскога камітэта партыі выступіў сакратар гаркома тав. Жураўлёў.

У рабоце партыйнай канферэнцыі прымае ўдзел член бюро ЦК КП(б)Б тав. Галадзед.

***

К моманту адкрыцця партыйнай канферэнцыі прысутнічала 268 дэлегатаў з рашаючым голасам і 24 з дарадчым. Не з'явіліся 32 дэлегаты з рашаючым голасам і 3 з дарадчым. Факт спазнення з адкрыццём канферэнцыі і адсутнасці да гэтага часу такой вялікай колькасці дэлегатаў гаворыць за наяўнасць яшчэ ў арганізацыі элементаў нядысцыплінаванасці.

АРК. ЗАРУБЕЖНЫ.

ГОМЕЛЬ

ГОМЕЛЬ, 13 мая. Сёння вечарам у клубе швейнікаў пачала сваю работу IV гарадская канферэнцыя большэвікоў Гомеля.

На канферэнцыі прысутнічае 228 дэлегатаў з рашаючым голасам і 36 з дарадчым.

Канферэнцыя выбрала кіруючыя органы і зацвердзіла парадак дня.

Сёння канферэнцыя заслухае справаздачны даклад сакратара гаркома КП(б)Б т. Стакуна.

У рабоце канферэнцыі прымае ўдзел сакратар ЦК КП(б)Б т. Валковіч.

АБМЕРКАВАННЕ ПЫТАННЯЎ ТРЭЦЯГА ПЯЦІГАДОВАГА ПЛАНА

ДА ПРАБЛЕМЫ РАЗВІЦЦЯ ШВЕЙНАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ БССР

У трэцяй пяцігодцы перад швейнай прамысловасцю стаіць рад актуальных задач, якія патрабуюць свайго вырашэння. На некаторых з іх мы і хочам спыніцца.

Нашы швейныя фабрыкі, асабліва буйныя, настолькі тэхнічна аснашчоны, што маюць усе магчымасці выпускаць новыя асартыменты і намнога пашырыць фасоннасць. Па нашай, напрыклад, фабрыцы выпрацоўваемыя 25 назваў вырабаў мужчынскага верхняга адзення мы можам дапоўніць новымі відамі асартымента і фасонаў, галоўным чынам за кошт школьнага асартымента, новых відаў спартыўнай, вытворчай і форменнай адзежы.

Але пытанне аб стварэнні новых тыпаў адзення неразрыўна звязана з арганізацыяй такога цэнтра, які-б яднаў у сябе лепшую мастацкую і канструктарскую сілу. Мы маем на ўвазе стварэнне ў Менску, або ў Віцебску. Цэнтральнага дома мадэляў накшталт існуючага Дома мадэляў у Маскве. Гэтага патрабуе культурна вырасшы спажывец. Ён хоча адзецца ў далікатную і прыгожую адзежу. Нашы канструктарскія групы на прадпрыемствах гэтае патрабаванне поўнасцю не могуць задаволіць. Дом мадэляў павінен будзе прыцягваць да сваёй творчай работы шырокія колы спажыўцоў, вывучаць іх густы і запросы.

Ставячы перад сабой задачу даць спажыўцу высокаякаснае, прыгожае адзенне, зусім па-новаму павінна быць пастаўлена пытанне аб вытворчай пязе да швейнай прамысловасці тэкстыльнай. Пакуль мы маем такое становішча, калі швейныя прадпрыемствы вымушаны апрацоўваць любыя тэкстыльныя тканіны, якімі снабжаюць іх тэкстыльныя фабрыкі, хоць гэтыя тканіны часам не адпавядаюць пэшывачнаму асартыменту, фасону і сезону.

Узяць хоць-бы такі факт з сапраўднасці нашай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі». Зараз, у другім квартале, касцюмы шыюцца з цёмных цяжкіх тканін, у той час, калі ў чацвертым квартале мінулага года фабрыка багата снабжалася шэрым і светлым асартыментам (трыко сезоннае і інш.). Атрымліваецца, што мы вымушаны шыць тое, што нам даюць тэкстыльныя фабрыкі, а не тое, што патрабуе спажывец.

Прыступаючы да распрацоўкі плана трэцяй пяцігодкі, гэты разрыў павінен быць ліквідаван. Мы прапануем, каб план трэцяй пяцігодкі прадугледзеў вытворчае каапераванне швейных і тэкстыльных прадпрыемстваў. Гэта значыць — так арганізаваць справу, каб тэкстыльная вытворчасць поўнасцю задавальвала патрэбы швейных прадпрыемстваў.

Пытанне каапераванага тэкстыльнай і швейнай прамысловасці мае непасрэдныя адносіны і да задач далейшага паніжэння швейных вырабаў і вырашае пытанне аб зніжэнні сабекошту. Гаворка ідзе аб распрацоўцы ў самой швейнай прамысловасці стандартаў найбольш рацыянальных шырынь і даўжынь па відах тканін. Распрацаваныя стандарты шырыні матэрыялаў і даўжыні кавалкаў павінны стаць абавязковымі для тэкстыльных прадпрыемстваў, працуючых на швейную прамысловасць. Гэтым самым мы больш рацыянальна зможам скарыстаць тканіны, знізіўшы выдатак на адзінку прадукцыі, і атрымаем каласальныя рэзервы ў выніку зніжэння сабекошту.

Швейная прамысловасць таіць у сабе яшчэ велізарныя рэзервы. Узяць хоць-бы механізацыю вытворчасці. У гэтых адносінах беларуская швейная прамысловасць вельмі адстае ад перадавых швейных прадпрыемстваў Масквы і Ленінграда.

Мы яшчэ працуем на нізка-прадукцыйных машынах 31-га класа. Яны павінны быць у бліжэйшым часе заменены больш быстраходнымі, машынамі 96-га класа, якія ў масавым парадку выпрабляе наша айчынная прамысловасць. Неабходна смялей і шырэй укараняць новыя віды абсталявання (аўтаматычныя гофманскія прасы на працэсе канчатковага прасавання, аўтаматы на прасаванні пoлачак і інш.).

У нашай швейнай прамысловасці яшчэ вялікую ўдзельную вагу займае ручная праца. Адной з баявых задач, якія стаяць у трэцяй пяцігодцы, з'яўляецца замена ручной працы машыннаю. Неабходна поўнасцю аснасціць швейную прамысловасць спецыяльным абсталяваннем — гузікавымі машынамі, пяцельнымі, абмётачнымі і інш.). Пакуль-жа на многіх швейных фабрыках гэтыя работы выконваюцца ўручную.

Ва ўсёй астрыні ўстае пытанне аб стварэнні для швейнай прамысловасці, па прыкладу паліграфічнай і тэкстыльнай прамысловасці саюза, уласнай машынабудаўнічай базы, дзе-б адшукваліся і распрацоўваліся новыя тыпы і віды абсталявання. Наяўны ў сістэме Наркамцяжпрома Падольскі завод не ў сілах колькасна і якасна задаволіць бурна растучую швейную прамысловасць. Заадно мы прапануем, каб у сістэме Наркамлегпрома Беларусі быў створан спецыяльны металазавод па забеспячэнню швейных прадпрыемстваў дэталямі да машын і прыстасаваннямі, бо існуючыя дробныя майстэрні пры прадпрыемствах не могуць забяспечыць нармальную эксплаатацыю машыннага парка і новых тыпаў прыстасаванняў.

Актуальнейшым пытаннем з'яўляюцца таксама больш дасканалыя формы арганізацыі вытворчасці, як працуючай па сістэме беспераменнага патока. У першую чаргу мы маем на ўвазе ўвядзенне дыспетчарскай сістэмы кіравання на буйных швейных прадпрыемствах. Таксама павінна быць пастаўлена пытанне аб перабудове вытворчых агрэгатаў на папярэчную або касую сістэму. Усё гэта з'яўляецца дадатковай крыніцай для росту прадукцыйнасці працы.

Інжынеры-эканамісты віцебскай швейнай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі»
Д. М. ТРОНЕК, В. Е. ЛУР'Е.

У НАРКАМЛЕГПРОМЕ БССР

Учора ў Наркамлегпроме БССР адбылася нарада дырэктароў трэстаў і кіраўніцтваў з удзелам прадстаўнікоў прадпрыемстваў Саюзнай прамысловасці па пытанню аб ходзе складання плана трэцяй пяцігодкі.

Нарком т. Геаргадзе і яго намеснік тав. Рыбалтоўскі ў кароткай інфармацыі спыніліся на асноўных пытаннях, якія павінны стаць у цэнтры ўвагі пры распрацоўцы плана.

У трэцяй пяцігодцы лёгкая прамысловасць рэспублікі зробіць вялікі крок наперад. Яна павінна задаволіць той велізарны попыт насельніцтва, які расце з кожным годам.

У БССР асабліва будзе развівацца ільнаапрацоўчая прамысловасць, заводы пярвічнай апрацоўкі ільну, якія працуюць на мясцовай сыравіне. Асаблівая ўвага павінна быць звернута на далейшае няўхільнае паляпшэнне якасці ільну. Мяркуецца пабудова камбіната па вырабу тонка-палатняных вырабаў.

Рост пагалоўя жывёлы з'яўляецца крыніцай для далейшага разгортвання скураабутковай прамысловасці. Для вырабу высокаякаснага абутку, патрэбна будзе разгарнуць развіццё козагадоўлі. Нельга абыйсці і пытанні аб замяніцелях (скурсурагаты). Для гэтага намячаецца пабудова спецыяльнай фабрыкі.

Патрэбна загадзя прадумаць пытанні аб магчымасці арганізацыі на месцы вытворчасці некаторых відаў абсталявання для новабудуючыхся прадпрыемстваў.

Па трыкатажнай прамысловасці ў першую чаргу павялічыцца вытворчасць панчох, трыкатажнай бялізны. Для забеспячэння яе сыравінай мяркуецца пабудова прадзільнай фабрыкі.

У трэцяй пяцігодцы лёгкая прамысловасць БССР павінна пайсці па шляху канчатковага зжыцця саматужніцтва, далейшай механізацыі і аўтаматызацыі прадпрыемстваў.

Усе работы па складанню плана павінны быць закончаны да 15 мая.

Зводка аб ходзе веснавой сяўбы па раёнах БССР

на 10 мая 1937 года (у проц. да плана)

№№ п. ч.	Раёны	Усяго пасеяна яравых	Усяго збожжавых	З іх: Яравой пшаніцы	Ячменю	Аўса	Ільну	Бульбы	З усяго пас. збож. пасеяна радк. севам	Узарана веснавога ворыва (ў га)
1.	Аршанскі	98,8	104,0	100,6	104,1	107,8	104,1	106,6	22,9	6680
2.	Грэскі	89,8	95,9	98,4	115,0	101,1	100,4	95,0	50,7	7901
3.	Магілеўскі	89,1	96,9	101,7	99,3	102,9	101,4	92,6	40,7	9498
4.	Ч.-Слабодскі	86,9	96,2	125,6	102,1	100,2	99,3	91,9	48,4	750
5.	Дрыбінскі	84,3	90,6	97,3	96,5	94,3	101,1	90,9	18,4	14375
6.	Горацкі	83,6	96,4	99,5	101,3	93,6	101,6	68,7	31,1	9397
7.	Сенненскі	82,8	94,7	94,2	97,4	93,2	103,1	73,7	22,1	7085
8.	Бабруйскі	81,4	82,2	101,4	94,2	97,3	92,8	93,3	41,2	7437
9.	Тураўскі	80,2	76,9	103,9	103,2	98,5	97,3	89,2	45,2	850
10.	Шклоўскі	80,0	91,7	90,5	95,9	94,1	101,4	63,3	34,8	17387
11.	Бягомльскі	78,1	89,1	104,4	101,1	98,2	99,1	54,0	15,6	5051
12.	Брагінскі	77,9	86,3	106,1	112,5	106,2	91,5	80,7	35,6	7849
13.	Бялыніцкі	77,4	84,9	97,4	94,9	89,4	98,1	72,8	23,6	6170
14.	Камарынскі	77,1	73,8	105,4	117,2	105,9	101,3	91,9	54,7	7671
15.	Менскі	76,5	96,5	98,5	102,6	106,1	97,7	75,7	47,0	3774
16.	Круглянскі	76,1	88,8	92,2	89,5	92,3	103,6	59,0	28,1	8887
17.	Кіраўскі	75,8	83,7	101,0	104,7	89,7	80,4	82,3	19,8	10904
18.	Смілавіцкі	75,5	89,1	100,5	102,0	103,7	95,3	61,4	46,9	4414
19.	Віцебскі	75,4	98,5	106,0	101,6	95,0	99,7	52,5	22,0	6233
20.	Чашніцкі	75,1	91,6	100,1	93,4	88,8	100,1	49,0	16,8	8535
21.	Уздзенскі	74,8	90,3	104,8	100,7	99,0	91,9	60,4	25,0	1134
22.	Лоеўскі	74,6	63,9	110,5	111,0	105,2	102,7	100,1	24,1	9829
23.	Чырвонапольскі	74,4	72,6	86,4	99,5	88,2	94,2	94,6	8,2	9040
24.	Дубровенскі	74,3	87,2	94,9	88,9	85,0	100,2	63,4	22,7	13856
25.	Лепельскі	74,1	88,6	104,6	77,9	89,9	101,1	64,7	10,2	8248
26.	Плешчаніцкі	74,0	89,0	104,6	97,1	94,3	91,6	62,4	8,7	4572
27.	Талачынскі	73,7	94,3	98,5	97,1	95,6	100,8	41,3	67,5	8208
28.	Добрушскі	73,4	73,3	102,4	102,9	93,0	93,5	86,7	46,8	3112
29.	Хойніцкі	72,8	78,2	99,6	103,5	90,9	97,8	84,5	52,1	9550
30.	Быхаўскі	72,7	78,9	98,6	98,2	84,5	84,5	79,8	24,4	11916
31.	Дрысенскі	72,4	91,4	116,6	95,6	97,3	100,0	26,5	45,8	5790
32.	Капыльскі	72,2	94,4	98,3	103,7	98,6	94,5	53,4	46,0	2879
33.	Полацкі	72,2	89,6	93,5	87,5	83,2	92,6	57,4	53,2	8967
34.	Касцюковіцкі	71,5	74,2	104,5	106,8	95,3	100,0	85,2	15,5	8400
35.	Рагачоўскі	71,1	77,7	91,1	104,1	93,1	93,5	77,9	65,9	5652
36.	Крычаўскі	70,9	78,0	88,9	103,8	86,3	96,7	78,5	40,4	4122
37.	Мсціслаўскі	70,6	84,8	94,3	94,1	91,6	100,4	55,0	23,6	12646
38.	Старобінскі	70,5	83,9	98,2	98,3	97,9	97,5	65,9	39,1	14851
39.	Чавускі	70,5	77,6	100,5	98,0	88,2	96,5	65,4	24,6	12571
40.	Журавіцкі	70,2	82,9	100,5	111,7	87,4	97,6	65,9	26,1	15231
41.	Крупскі	70,0	80,1	123,8	95,5	78,0	88,8	68,2	25,4	8081
42.	Барысаўскі	69,8	82,4	104,4	97,0	83,8	79,8	64,2	39,5	7672
43.	Ветрынскі	69,7	84,4	100,8	86,7	80,7	94,8	43,7	30,1	8413
44.	Асіповіцкі	69,6	81,7	106,3	97,6	79,7	90,6	61,5	7,2	5717
45.	Ст.-Дарожскі	69,4	73,2	103,5	94,0	90,3	90,3	70,7	43,4	7882
46.	Жыткавіцкі	69,2	62,2	105,7	87,4	97,2	93,6	87,0	27,3	3084
47.	Слуцкі	69,0	84,9	101,5	91,0	93,8	75,0	68,3	39,4	10281
48.	Бешанковіцкі	68,1	89,5	105,4	87,1	84,1	94,7	25,4	18,0	11168
49.	Ушацкі	68,0	90,8	116,0	83,0	83,7	93,4	30,9	27,4	6402
50.	Даманавіцкі	68,0	63,5	96,0	94,3	98,6	99,2	86,7	24,4	9923
51.	Веткаўскі	67,6	77,6	100,9	102,9	96,6	99,3	60,3	29,9	2505
52.	Жлобінскі	67,5	70,5	91,2	99,5	82,5	91,8	75,8	31,0	8774
53	Б.-Кашалёўскі	67,2	77,9	92,8	103,1	91,4	95,9	63,5	50,7	5160
54.	Заслаўскі	66,8	87,3	102,3	90,5	84,4	95,3	46,1	24,1	3078
55.	Капаткевіцкі	66,6	58,5	102,1	104,0	98,1	97,2	86,0	32,4	1160
56.	Рэчыцкі	66,5	73,6	97,3	102,1	90,7	89,1	71,9	25,9	10283
57.	Пухавіцкі	66,4	85,7	95,8	96,3	92,0	91,7	54,9	32,9	4285
58.	Суражскі	66,1	84,4	84,3	86,3	76,9	81,8	33,2	12,8	7969
59.	Хоцімскі	65,4	73,3	94,4	105,4	82,9	95,9	62,4	27,7	4308
60.	Любаньскі	64,9	79,6	98,4	94,5	95,6	91,3	79,9	30,8	4993
61.	Халопеніцкі	64,3	81,8	100,0	84,7	82,5	90,6	41,5	26,3	9813
62.	Глускі	64,3	71,8	105,8	94,4	87,4	84,2	62,8	31,7	7040
63.	Кармянскі	64,3	71,0	89,9	97,9	83,6	86,8	63,0	17,0	8465
64.	Петрыкаўскі	64,3	53,4	103,2	105,1	95,1	97,8	89,7	21,0	2475
65.	Парыцкі	63,9	66,8	97,1	92,3	87,0	95,6	68,2	30,8	15135
66.	Бярэзінскі	63,7	71,9	105,9	94,9	74,7	83,6	65,1	21,0	10937
67.	Цэрахаўскі	63,7	67,8	99,9	106,1	96,9	90,3	64,6	21,2	6798
68.	Гомельскі	63,5	67,3	107,0	80,5	82,5	102,0	62,2	60,2	2475
69.	Лагойскі	63,0	79,9	93,1	96,0	80,5	92,1	43,9	38,2	5508
70.	Клічаўскі	62,9	78,0	105,8	102,9	79,1	75,3	59,5	14,5	5312
71.	Багушэўскі	62,1	77,9	89,4	81,9	70,9	95,3	36,6	19,7	10136
72.	Прапойскі	61,6	65,0	104,1	95,9	84,2	98,2	69,2	19,9	6450
73.	Мозырскі	61,5	62,5	99,8	110,6	100,6	93,9	73,9	23,6	12234
74.	Мехаўскі	61,1	78,7	90,8	68,9	69,4	83,5	36,0	11,8	9044
75.	Гарадоцкі	61,1	73,9	93,9	75,1	65,7	84,3	28,6	30,5	7567
76.	Чэрвеньскі	61,0	79,3	97,4	99,8	84,8	89,7	47,1	4,1	7321
77.	Смалявіцкі	60,9	78,2	95,8	94,9	81,3	90,5	37,9	34,1	6910
78.	Асвейскі	60,9	76,2	92,0	77,1	75,3	85,4	24,3	32,6	3430
79.	Расонскі	60,8	67,8	85,9	66,0	68,1	88,0	49,2	9,9	11720
80.	Увараўіцкі	60,7	71,2	100,1	115,2	83,2	94,4	51,1	46,3	5606
81.	Ельскі	58,1	46,5	100,0	94,4	96,2	94,6	85,7	14,0	7347
82.	Чачэрскі	58,0	69,0	103,4	108,1	92,9	96,5	48,3	41,2	5132
83.	Чэрыкаўскі	57,4	61,1	89,7	100,0	82,0	97,6	61,0	14,2	5745
84.	Клімавіцкі	57,2	74,2	90,5	105,9	86,2	100,0	39,7	108,3	10437
85.	Нараўлянскі	55,5	49,8	93,0	102,7	96,6	90,7	76,7	22,9	8080
86.	Лёзнянскі	55,4	66,8	74,6	66,4	63,4	90,0	13,4	26,3	10075
87.	Дзержынскі	55,2	68,9	80,2	76,0	73,9	66,4	37,7	25,3	7227
88.	Свяцілавіцкі	55,0	58,5	100,8	93,6	85,0	92,9	55,8	7,3	3682
89.	Лельчыцкі	53,9	40,1	107,3	100,8	100,8	104,8	95,6	22,2	5477
90.	Сіроцінскі	46,5	55,3	69,9	62,9	45,7	78,0	20,2	17,3	7489
	Па БССР	69,8	79,4	96,9	95,5	88,4	94,0	65,4	31,9	677706
	Апрача таго пасеяна НКС	79,0	97,4	93,9	98,6	107,5	—	53,6	—	3779
	Усяго па БССР з НКС	69,9	79,5	97,4	95,3	88,5	94,0	65,1	31,9	681485
	Было на 5/V 1937 г.	59,6	73,6	93,8	89,9	80,9	83,8	44,8	27,4	645950

УЧОТНА-СТАТЫСТЫЧНЫ АДДЗЕЛ НАРКАМЗЕМА БССР.

ЗАГАД ПА НАРОДНАМУ КАМІСАРЫЯТУ ЗЕМЛЯРОБСТВА БССР

АБ НЯПРАВІЛЬНЫХ ДЫРЭКТЫВАХ НАМ. НАРКОМА ЗЕМЛЯРОБСТВА БССР ТАВ. ЗАЛЕСКАГА АД 14 ВЕРАСНЯ 1936 ГОДА І 11 САКАВІКА 1937 г. У АРГАНІЗАЦЫІ ТАВАРНА-КАЛГАСНЫХ ФЕРМ У КАЛГАСАХ

Азнаёміўшыся з дырэктывамі кіраўніцтва жывёлагадоўлі НКЗ БССР па пытанню арганізацыі таварных ферм у калгасах, лічу гэтыя дырэктывы грубым парушэннем рашэнняў партыі і ўрада. Рашэннямі партыі і ўрада цэнтральнай задачай у развіцці жывёлагадоўлі было пастаўлена, каб не было ні аднаго калгаса без жывёлагадоўчай таварнай фермы. Не гледзячы на яснасць пастаўленых задач, кіраўніцтва жывёлагадоўлі, у асобе яго кіраўніка тав. Залескага, сказіла гэту дырэктыву партыйных і совецкіх органаў.

Замест барацьбы, каб кожны калгас мэў таварную ферму, а таксама разгорнутай барацьбы за выкананне плана развіцця жывёлагадоўлі як з колькаснымі, так і з якаснымі паказальнікамі, т. Залескі фармальна, бюракратычна палыпоў да вырашэння пастаўленых задач і ў сваіх пісьмах ад 14 верасня 1936 г. і 11 сакавіка 1937 г. загадчыкам райза і старшыням райвыканкомаў ставіў задачу абавязковай арганізацыі ферм па ўсіх відах жывёлы ў кожным калгасе, прычым у гэтых няправільных дырэктывах, скажаючых рашэнні партыі і ўрада, раёны, якія не выканалі гэту дырэктыву, абвінавачваюцца т. Залескім ў антыдзяржаўных тэндэнцыях.

Дырэктывы гэтыя, як скажаючыя рашэнні партыі і ўрада, парушаючы статут сельскагаспадарчай арцелі, — адмяняю.

Абавязваю загадчыкаў акрза і райза паставіць перад кожным калгасам задачу, дзе яшчэ не арганізавана ніякай жывёлагадоўчай таварнай фермы, дабіцца абавязковага выканання дырэктывы партыі і ўрада, арганізаваўшы ў 1937 годзе жывёлагадоўчую ферму, выходзячы з арганізацыйна-гаспадарчага становішча калгаса і статута сельскагаспадарчай арцелі.

Адначасова з гэтым узмацніць работу па выкананню намечанага плана развіцця ўсіх відаў жывёлагадоўлі на 1937 год у раёне, асабліва звярнуўшы ўвагу на якаснае паляпшэнне пагалоўя.

Народны камісар земляробства БССР
Н. НІЗАЎЦОЎ.

НЯМА КЛОПАТАЎ АБ ЛЮДЗЯХ

Прайшло дзесяць дзён з таго часу, як мы прыехалі працаваць на тарфяны завод «Міханавічы». З першага-ж моманту мы сустрэліся з непаладкамі, якія адмоўна адбіваюцца на прадукцыйнасці нашай працы. Амаль на кожным кроку адчуваецца адсутнасць увагі да чалавека і яго культурна-бытавых патрэб.

Перш за ўсё аб інтэрнаце. Дырэкцыя не паклапацілася нават аб такой дробязі, як саломе для матрацаў, прыходзіцца спаць на голых дошках. Чамусьці хлапцоў і дзяўчат змясцілі ў адным пакоі, што мы лічым зусім недапушчальным.

Сталовая завода працуе з рук вон дрэнна, сталы заўсёды брудныя, падлогу тут мыюць раз у поўгода. Часта нехапае абедаў. Гатаванай вады не знайсці днём з агнём.

Пасля работы хочацца пачытаць газету, паслухаць гутарку аб падзеях у Іспаніі і ў іншых краінах, але ўсё гэта для нас астаецца толькі ў марах. Заводскія арганізацыі зусім не вядуць ніякай палітычна-масавай работы сярод рабочых.

Заўважваецца антаганізм паміж пастаяннымі рабочымі і ўноў прыбыўшымі. У гэтым таксама віна заводскіх арганізацый.

ВАЎЧКОЎ і СЕЦЬКОЎ.

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІІ

ПАЎНОЧНЫ ФРОНТ

На біскайскім фронце ўстанавілася параўнаўчае зацішша. Спробы мяцежнікаў атакаваць 11 мая пазіцыі рэспубліканцаў на лініі Бермео — Аморэбіета — Рыгойтыя (на паўночны ўсход ад Більбао) былі адбіты. Мяцежнікі панеслі вялікія страты.

Пасля паспяховых аперацый 10 мая ў раёне гары Сольювэ (на паўночны ўсход ад Більбао) рэспубліканцы прадаўжалі атаку пазіцыі мяцежнікаў. Пасля некалькіх штыхавых схватак рэспубліканцам удалося заняць усе аб'екты, намечаныя камандаваннем. Мяцежнікі вымушаны былі адступіць. У рэзультаце гарачых баёў, якія цягнуліся больш 4 дзён, рэспубліканскія часці цяпер кантраліруюць усе горныя праходы Сольювэ.

11 мая фашысцкія самалёты 12 раз ляталі над Більбао, скідалі бомбы ў ваколіцах горада і рабілі стральбу з кулямётаў.

У цэнтры горада «Юнкерсы» скідалі лістоўкі, якія змяшчалі пагрозу, што Більбао будзе падвергнут «бязлітаснай бамбардыроўцы з мора, сушы і паветра».

Авіяцыя мяцежнікаў бамбардыравала 11 мая таксама паселішчы Сестао, Баракальдо і Аморэбіета.

**

Згодна паведамлення радыёстанцыі з Більбао (перададзенага агенцтвам Гавас), 12 мая войскі мяцежнікаў, сканцэнтраваныя ў раёне ўзвышша Сольювэ (на паўночны ўсход ад Більбао) зрабілі атаку на рэспубліканскія пазіцыі, аднак былі адкінуты з вялікімі стратамі. Фашысцкія самалёты бамбардыравалі 12 мая рад пунктаў недалёка ад Більбао, у прыватнасці порт Португалетэ, дзе ёсць чалавечыя ахвяры. Рэспубліканская эскадрылля бамбардыравалі пазіцыі праціўніка, прычыніўшы значныя разбурэнні.

Шэсць фашысцкіх самалётаў на працягу адной гадзіны рабілі палёты над Більбао, скідаючы бомбы вялікай разбуральнай сілы ў розных участках горада. Як паведамляе англійскі друк, гэта былі германскія самалёты «Юнкерс». Налічваецца 12 забітых і раненых сярод грамадзянскага насельніцтва.

МАДРЫДСКІ ФРОНТ

11 мая з 5 да 11 гадзін раніцы мяцежнікі выпусцілі па Мадрыду звыш 100 снарадаў, у тым ліку шмат снарадаў вялікага калібра і запальваючых. Снарады падалі ў цэнтры і ў прыгарадах. Адзін снарад разарваўся на тэрыторыі півавараннага завода, дзе было забіта двое і ранена 27 чалавек. У 22 гадзіны 30 мінут бамбардыроўка Мадрыда аднавілася. Мяцежнікі абстрэльвалі горад з цяжкіх гармат. Лік ахвяр вячэрняй бамбардыроўкі нязначны.

Генерал Міяха паведаміў мадрыдскаму карэспандэнту агенцтва Гавас, што з 1 красавіка па 9 мая ўключна ў рэзультаце артылерыйскай бамбардыроўкі Мадрыда мяцежнікамі было забіта 217 чалавек, у тым ліку 76 жанчын; ранена 693 чал., з іх 240 жанчын.

У сектары на поўдзень ад ракі Тахо 11 мая прадаўжалася прасоўванне рэспубліканскіх часцей. Рэспубліканцы занялі ўсе аб'екты, намечаныя камандаваннем.

Мадрыдскія газеты паведамляюць, што ў сектары на поўдзень ад ракі Тахо (на поўдзень ад Мадрыда) рэспубліканскія войскі знаходзяцца за адзін кілометр ад Толедо і трымаюць горад пад агнём артылерыі і кулямётаў. Пад агнём рэспубліканцаў знаходзяцца, у прыватнасці, толедскі зброевы завод, у значнай частцы разбураны рэспубліканскай артылерыяй у папярэднія дні.

**

Як паведамляе агенцтва Гавас з Мадрыда, днём 12 мая рэспубліканскія войскі прадаўжалі наступленне на захад ад дарогі Архес—Толедо. Рэспубліканскія танкі неаднаразова ўрываліся ў размяшчэнне праціўніка, прымушаючы яго адступаць. Рэспубліканскія батарэі, устаноўленыя на новых пазіцыях, накіроўвалі агонь супроць падмацаванняў мяцежнікаў, падцягваемых да Толедо з усіх участкаў фронта. Рэспубліканскія самалёты бамбардыравалі пазіцыі мяцежнікаў на могілках Толедо і іншыя ваенныя аб'екты. Страты мяцежнікаў людзьмі і ваенным снаражэннем вельмі значны. Паводле слоў мадрыдскага карэспандэнта агенцтва Гавас, у Толедо знаходзяцца часці маракансаў, фалангістаў, а таксама германскія часці.

У афіцыяльным паведамленні, апублікаваным у Мадрыдзе ўвечары 12 мая, указваецца, што страты праціўніка ў баях за Толедо дасягаюць 400 чалавек.

12 мая фашысты навялі часовы мост праз раку Мансанарэс з мэтай аднавіць зносіны з Універсітэцкім гарадком. Агнём рэспубліканскай артылерыі мост быў знішчан.

У тылу ў іспанскіх мяцежнікаў

ВАЛЕНСІЯ (горад на ўсходнім узбярэжжы Іспаніі, часовая рэзідэнцыя ўрада), 12 мая. (БЕЛТА). Севільская фашысцкая газета «АБС» друкуе афіцыяльнае паведамленне з Кардовы (горад на поўдні Іспаніі) аб тым, што з прычыны супраціўлення насельніцтва распараджэнню фашысцкіх улад аб увядзенні адзінай стравы па германскаму фашысцкаму ўзору, паліцыя будзе абыходзіць кватэры і правяраць выкананне данага распараджэння.

**

ПАРЫЖ (сталіца Францыі), 12 мая. (БЕЛТА). Агенцтва Гавас паведамляе аб разлажэнні сярод іспанскіх мяцежнікаў. Карэспандэнт указвае, што разлажэнне асабліва ахапіла камандаванне і арганізацыі фашысцкай «іспанскай фалангі».

**

ПАРЫЖ, 11 мая. (БЕЛТА). Агенцтва Гавас паведамляе, што генерал Франко звольніў з займаемых пасад лідэра іспанскіх фалангістаў Мануэля Эдылья.

Да англа-японскіх перагавораў

ШАНХАЙ (буйнейшы цэнтр Кітая), 12 мая. (БЕЛТА). У сувязі з англа-японскімі перагаворамі (гл. «Звязду» ад 12 мая) газета «Шуньбао» адзначае, што Японія па-ранейшаму развівае сваю агрэсію ў Паўночным і Паўднёвым Кітаі. Газета падкрэслівае, што гэта не толькі парушае тэрытарыяльную цэласнасць Кітая, але і наносіць цяжкія ўдары англійскім інтарэсам. Газета перасцерагае Англію, указваючы, што ў выпадку, калі яна пойдзе на здзелку з Японіяй, наконт падзелу Кітая, то гэта выкліча вялікае абурэнне кітайскага народу.

Газета «Лібао», характарызуючы палітыку англійскага ўрада, як ланцуг хістанняў і адцяжак, заяўляе, што гэта палітыка ўзмацняе пазіцыю фашысцкіх краін і ставіць пад пагрозу каланіяльныя ўладанні Англіі. «Калі палітыка хістанняў будзе прадаўжацца, — піша газета, — Англію чакаюць сумныя перспектывы».

ПРЫЕЗД ГРОСМАЙСТРА ФЛОРА

НЕГАРЭЛАЕ. 13 мая (Кар. «Звязды»). Сёння з-за граніцы прыехаў чэмпіён Чэхаславакіі па шахматах гросмайстар Флор. Флор прабудзе ў Совецкім Саюзе каля месяца і наведае Маскву і Ленінград. Ён намеран даць некалькі сеансаў адначасовай ігры з совецкімі шахматыстамі.

З СССР Флор выедзе ў Талвію дзе прыме ўдзел у міжнародным шахматным турніры, які пачнецца 15 чэрвеня на адным з курортаў каля Рыгі.

Б. КАМЕНАЎ.

ХВАЛЯ ЗАБАСТОВАК У ЯПОНІІ

ТОКІО (сталіца Японіі), 12 мая. (БЕЛТА). Работнікі гарадскога транспарта Токіо па-ранейшаму бастуюць, пры чым стачачны рух прымае ўсё больш палітычны характар. Прадпрыемцы, згаджаючыся на нязначнае павышэнне зарплаты, катэгарычна пярэчаць супроць прызнання прафсаюзаў на прадпрыемствах.

Часовы цэнтральны камітэт прафсаюза «Токе» (саюз рабочых гарадскога транспарта Токіо) па-ранейшаму падтрымлівае стачкі рабочых прыватных транспартных кампаній «ОДЗІ», «Акруговай», «Тоо», «Мегуро» і «Тамагава», аказваючы бастуючым матэрыяльную дапамогу.

Барацьба рабочых завода сталёвых вырабаў «Тойо» па-ранейшаму прадаўжаецца. Адміністрацыя завода, паводле слоў газеты «Асахі», ухіляецца ад перагавораў з бастуючымі, абвясціўшы аб закрыцці завода. Газета ўказвае, што адміністрацыя завода схавалася.

ГУТАРКА ТАВ. ЛІТВІНАВА З ІДЭНАМ

ЛОНДАН (сталіца Англіі), 11 мая. (БЕЛТА). Сёння міністр замежных спраў Ідэн гутарыў з тав. Літвінавым.

ПРАТЭСТЫ СУПРОЦЬ РАСПРАВЫ НАД БРАЗІЛЬСКІМІ РЭВОЛЮЦЫЯНЕРАМІ

ПАРЫЖ (сталіца Францыі), 12 мая. (БЕЛТА). Адбыўся сход пратэсту супроць асуджэння вядомага бразільскага рэвалюцыянера Карлоса Прэстэса і раду іншых антыфашыстаў бразільскім «трыбуналам грамадскай безапаснасці». Сход быў склікан камітэтам абароны Прэстэса пры садзейнасці міжнароднай юрыдычнай асацыяцыі, міжнароднага камітэта барацьбы супроць вайны і фашызма і іншых грамадскіх арганізацый. Прынята рэзалюцыя, якая патрабуе «справядлівага і хуткага перагляду справы і пратэстуе супроць грубага абыходжання са зняволенымі».

**

НЬЮ-ЁРК (буйнейшы цэнтр ЗША), 11 мая. (БЕЛТА). Цэнтральны камітэт компартыі ЗША апублікаваў пратэст, у якім ганьбіць прыгавор Прэстэсу і іншым бразільскім антыфашыстам, як «нечуваны цынічны здзек над правасуддзем».

Компартыя заклікае ўсе прагрэсіўныя элементы і ўсіх антыфашыстаў змагацца за вызваленне Прэстэса.

ПАВУЦІННЕ ГЕРМАНСКАГА ШПІЯНАЖА

ЛОНДАН (сталіца Англіі), 12 мая. (БЕЛТА). Орган прафсаюзаў «Дэйлі геральд» указвае на стварэнне фашысцкай Германіяй у Еўропе шырокай сеткі шпіёнскіх арганізацый, накіраваных супроць Совецкага Саюза.

Газета піша: «Штаб-кватэрай для ўсіх германскіх шпіёнаў з'яўляецца 3-е (разведчае) аддзяленне германскага генеральнага штаба ў Берліне, якое снабжаецца сродкамі таксама шчодра, як і кожная германская ваенная арганізацыя.

У ствараемай зараз разгалінёнай сістэме шпіёнскіх арганізацый аддзяленне, якое ведае шпіянажам у СССР, з'яўляецца буйнейшым. Гэта аддзяленне кіруецца з Кенігсберга (ва Ўсходняй Прусіі).

Цэнтрамі для германскіх шпіёнаў, якія дзейнічаюць у Польшчы, з'яўляюцца Брэслаўль і Штэтын. Шпіянаж у Чэхаславакіі і Аўстрыі кіруецца з Дрэздэна і Мюнхена. Шпіёны, якія дзейнічаюць ва Францыі і Бельгіі, падпарадкаваны цэнтрам, якія знаходзяцца ва Франкфурце і Кельне.

З таго часу, як Англія прыступіла да выканання праграмы ўзмацнення ўзбраенняў, у Берліне лічаць, што пасля СССР другім па свайму значэнню аб'ектам германскага шпіянажа з'яўляецца Англія».

Адказны рэдактар Д. В. ЮРКОЎ.

ПРАВЕРАЧНЫЯ ІСПЫТЫ У ШКОЛАХ

20 мая ва ўсіх школах БССР, ад 4 і да 10 класа ўключна, пачынаюцца праверачныя іспыты. Наркомасветы БССР разаслаў усім гарадскім і раённым аддзелам народнай асветы інструкцыі і метадычныя ўказанні аб правядзенні іспытаў.

Сёлета вучні пачатковых, няпоўных сярэдніх і сярэдніх школ дапускаюцца да іспытаў незалежна ад колькасці маючыхся ў іх дрэнных адзнак па вучэбных прадметах. Асабліва слабыя здароўем дзеці, пры паспяховасці на працягу года па прадметах з адзнакай не ніжэй «пасрэдна», па рашэнню дырэктара школы могуць быць пераведзены ў наступны клас без іспытаў. Дырэктарам і загадчыкам школ таксама дадзена права пераносіць іспыты на восень для тых вучняў, якія па ўважлівых прычынах прапусцілі значны лік занятkaў на працягу навучальнага года.

За пяць дзён да іспытаў ва ўсіх школах павінны быць вывешаны расклады іспытаў. Перавод вучняў у наступныя класы і выпуск іх з школ будзе рабіцца толькі пры ўмове, калі паспяховасць па прадметах вучэбнага курса ацэнена адзнакай не ніжэй «пасрэдна». Вучні, якія атрымалі агульнагадавыя ацэнкі «выдатна» па ўсіх асноўных прадметах, па астатніх прадметах не ніжэй «добра» і па паводзінах—«выдатна» будуць узнагароджаны пахвальнымі граматамі. (БЕЛТА).

ЧАМУ НЕ АДКРЫТ ПАРК імя ГОРКАГА?

У выходны дзень 12 мая сотні жыхароў Менска накіраваліся адпачываць у парк імя Горкага (былы сад «Профінтэрн»), але ля самага ўваходу іх досыць строга папярэдзілі.

— Сад яшчэ закрыт, нікога не пускаем...

Вясна праходзіць, а адзіны буйны парк сталіцы яшчэ не адкрыт. Дырэктар тав. Турэцкі ў пачатку зусім сур'ёзна растлумачыў прычыну тым, што, моў, у Маскве Парк культуры і адпачынку таксама адкрываецца 18 мая і ў іншых гарадах не раней. Потым, зразумеўшы сам недарэчнасць такой заявы, знайшоў новую больш чым здзіўляючую прычыну.

— Бачыце, мы-б ужо адкрылі парк, але за апошнія дні дажджы размылі дарожкі.

І то, і другое—дзіцячая балбатня. Усякаму зразумела, што менскі парк з яго нескладаным абсталяваннем можна і патрэбна было адкрыць яшчэ 1 мая. Справа ў тым, што як у горсовеце, так і ў дырэкцыі парка няма клопатаў аб арганізацыі культурнага адпачынку працоўных. Яшчэ да гэтага часу не скончана абсталяванне парка, бо горсовет са спазненнем пачаў фінансаванне. Дырэкцыя парка прадастаўлена сама сабе. Ніхто з горсовета і Варашылаўскага РК КП(б)Б не пацікавіўся як ідзе падрыхтоўка да летняга сезона, не праверыў мастацка-ідэйнага афармлення парка, ніхто ніякай дапамогі не аказвае дырэктару Турэцкаму.

Парк імя Горкага патрэбна адкрыць зараз-жа. Неадкладна-ж трэба прадставіць гэты зялёны куток у распараджэнне працоўных.

Н. ГАРНЫ.

ЛОДАЧНАЯ СТАНЦЫЯ БЕЗ ЛОДАК

Цёплы сонечны дзень 12 мая прыцягнуў шмат жыхароў сталіцы да рэчкі да лодачнай станцыі. Аднак, лодачная станцыя не магла задаволіць усіх жадаючых пакатацца на лодцы, бо яна мае ўсяго толькі... 11 лодак, з якіх чатыры няскончаны рамонтам.

Людзі гадзінамі чакалі прыбыцця лодкі і ішлі назад не пакатаўшыся. Тым шчасліўчыкам, якім удалося атрымаць лодку ў першы раз, рашылі іх больш не браць. Лодкі пабудаваны вельмі дрэнна і нязграбна.

«Асводу» патрэбна навесці парадак на лодачнай станцыі.

І. М.

ДЗЕННІК

— Нарада прапагандыстаў Варашылаўскага раёна па гісторыі партыі, па вывучэнню пісьма таварыша Сталіна саставіцелям падручніка гісторыі ВКП(б) адбудзецца 15 мая ў 7 гадзін вечара ў малой залі Дома партактыва.

— Нарада прапагандыстаў, сакратароў парткомаў і парторгаў Сталінскага раёна з дакладам т. Пасэ на тэму «Пісьмо таварыша Сталіна аб падручніку гісторыі ВКП(б) і задачы партыйнай прапаганды» адбудзецца 14 мая ў 7 гадзін вечара ў вялікім зале Дома партактыва.

ДА ЎВАГІ РАЙАНА, ШКОЛ і іншых навучальных устаноў!
У НОВААДКРЫТЫМ УЗОРНА-ПАКАЗАЛЬНЫМ МАГАЗІНЕ № 2 БЕЛАРУСКАЙ БАЗЫ „СОЮЗКУЛЬТТОРГА“
— ПРЫМАЮЦЦА ЗАКАЗЫ — на ВУЧЭБНА-НАГЛЯДНЫЯ ДАПАМОЖНІКІ
ПА МАТЭМАТЫЦЫ, ФІЗІЦЫ, ПРЫРОДАЗНАЎСТВУ, НА ГЕАГРАФІЧНЫЯ КАРТЫ, ДЫЯПАЗІТЫВЫ НА ПЛЁНЦЫ І ШКЛЕ І ПРАЕКЦЫЙНУЮ АПАРАТУРУ.
Ва ўзорна-паказальным магазіне заўсёды ёсць ШЫРОКІ ВЫБАР ВУЧЭБНА-НАГЛЯДНЫХ ДАПАМОЖНІКАЎ, ГЕАГРАФІЧНЫХ КАРТ І ДЫЯПАЗІТЫВАЎ па ўсіх дысцыплінах, а таксама ДАШКОЛЬНЫХ І ДЗІЦЯЧЫХ.
ПА ПАТРАБАВАННЮ ВЫСЫЛАЕМ НАШЫ ПРЭЙСКУРАНТЫ.
ЗАКАЗЫ НАКІРОЎВАЙЦЕ ПА АДРАСУ: МЕНСК, РОГ КОМСАМОЛЬСКАЙ І КАРЛА МАРКСА (дом Наркомлеса), МАГАЗІНУ № 2 «СОЮЗКУЛЬТТОРГ». РАЗЛІКОВЫ РАХУНАК № 60125 У БЕЛКАНТОРЫ ДЗЯРЖБАНКА.
ДЫРЭКЦЫЯ.

ГРАМАДСКІ УНІВЕРСІТЭТ СОЦЗЕМЛЯРОБСТВА
14 МАЯ РОЎНА Ў 6 ГАДЗІН 30 МІНУТ ВЕЧАРА Ў КЛУБЕ ДЗЯРЖГАНДЛЯ (рог вуліц Комуністычнай і Энгельса)
АДБУДЗЕЦЦА ЛЕКЦЫЯ МАСКОЎСКАГА ЛЕКТАРА НЕКРАСАВА Івана Нікалаевіча
НА ТЭМУ: «ТЭХНАРМІРАВАННЕ Ў СОЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРЧАЙ ВЫТВОРЧАСЦІ».
Уваход для сельскагаспадарчых спецыялістаў вольны.
ОРГБЮРО БелНІТТ СОЦЗЕМЛЯРОБСТВА.

НКВТ Союзоптбакалея СССР
УВАГА!
БЕЛАРУСКАЯ БАЗА „СОЮЗОПТБАКАЛЕЯ“ даводзіць да ведама
ЎСІХ ГАНДЛЮЮЧЫХ АРГАНІЗАЦЫЙ, ОКРСАЮЗАЎ, РАЙСАЮЗАЎ, СЕЛЬПО І ПРАМЫСЛОВЫХ ПРАДПРЫЕМСТВАЎ, ШТО
на БАЗЕ ЁСЦЬ АПЕЛЬСІНЫ і ЛІМОНЫ
Ў НЕАБМЕЖАВАНАЙ КОЛЬКАСЦІ І АСАРТЫМЕНЦЕ.
ПА ЗАКАЗАХ СПАЖЫЎЦОЎ ТАВАР АДГРУЖАЕЦЦА ДРОБНЫМІ ПАРТЫЯМІ БАГАЖОМ І Ў БЛІЖЭЙШЫЯ РАЁНЫ — МАШЫНАМІ.
ЗГОДНА ПАСТАНОВЫ НКУГ СССР
ЦЭНЫ НА АПЕЛЬСІНЫ І ЛІМОНЫ З 11 мая значна ЗНІЖАНЫ
З ЗАКАЗАМІ ЗВЯРТАЦЦА ПА АДРАСУ: МЕНСК, НЯМІГА, 1, БЕЛБАЗЕ «СОЮЗОПТБАКАЛЕЯ». РАЗЛІКОВЫ РАХУНАК № 60128 БЕЛ. АДДЗ. ДЗЯРЖБАНКА.

РЭДАКЦЫІ «ЗВЯЗДЫ» патрэбны МАШЫНІСТКІ на дзённую і вячэрнюю работу. Звяртацца па тэл. № 20-830, ці непасрэдна ў сакратарыят (трэці паверх).

ГАРАДСКІ ПАРК імя А. М. ГОРКАГА (б. САД «ПРОФІНТЭРН»)
15 мая АДКРЫЦЦЁ ЛЕТНЯГА СЕЗОНА
ДЫРЭКЦЫЯ.

СЁННЯ Ў ТЭАТРАХ І КІНО:

БЕЛАРУСКІ ПЕРШЫ ДЗЯРЖАЎНЫ ТЭАТР (БДТ-1)
14 мая Абан. № 167
Прэм'ера
СКУПЫ

Памяшк. Дзярж. Яўрэйск. тэатра
БЕЛДЗЯРЖТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА
14 мая Абан. № 37
РЫГАЛЕТО

Гукавы кінотэатр «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА»
УМБАР

Гукавы кінотэатр «Пролетарый»
КРЫЛАТЫ МАЛЯР

Дзіцячы гукавы кінотэатр
У сувязі з рамонтам закрыт

Гукавы кінотэатр «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ»
НАТАЛКА-ПАЛТАЎКА

Гукавы кінотэатр «Спартак»
ТРЫ ТАВАРЫШЫ

РАДЫЁПЕРАДАЧЫ НА 14 МАЯ:

8.30 — «Апошнія паведамленні». 10.30 — перадача для дашкольнікаў. 16 — канцэрт. 17 — перадача ў дапамогу самаадукацыі. 17.35 — завочная парт. вучоба. 19.45 — песні народаў СССР. 20.45 — трансляцыя канцэрта Літвіненка-Вольгемут і Патаржынскага. 23 — «Апошнія паведамленні».

Б., К., С.

Уп. Галоўлітбела № К—2089.
Друкарня газеты «Звязда». Менск. Совецкая, 63.

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ БІБЛІЯТЭКА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ